

da in intreprindere publica cu oferte in date pe durata de 3 re, curatitii si trans closetele necanalizatele Primariei si unde nu este cana-

nea in conformitate prinse in art. 88- bilitatii publice in 1930 orele 11 a. m. e licitatii, sala de

une deodata cu pre- o garantie de 10.000 u efecte garantate

itate (caietul de atrinelor din cladi- veda in biroul e al Primariei. vrie 1930.

Municipiul Cluj.

betések

zi árverés október ei 16. és 25. számok alapján ujtani nem osag.

ezüstárugyar ÖZÖTT 6 alá (volt Kornis alota mellett).

endőkben nagy gya- nőtlen, óvadékké- kt magyar, német- ast keres, lehetőleg ával. Cim a kiadó-

zsidó urileány ré- omozmannal és ke- közötti keresu, er- er kerestetik egye- házasság céljából. etrajzzal, tanulmá- tésével, fényképpel ercur Sárindar 12. zsendők „Jelleme-

net és francia egye- adna és iskolás- állalja. Cim a ki-

gyészeti gyár Cluj. znált, de jó állapot- nynt, könyvek elhe-

lat keres kereske- velésben perfekt, rnök, vagy pénz- an és magyar nyelv- tóban.

eres helybeli agilis- szükségés. Ajánla- eimzsendők „Garan

galmu vas- fűszer- eshez társ kereste- . Bővebb informá-

הכרה קדושה ביה הננו מודיעים בזה כי (וזכאנא נאך שבת שום שעה 10 קודם צהריים

לרבינו הקדוש מרן ז"ל ועכ"א

דיא גהטראלער צום אונטערריכט דר דייטשע שפראכע בעהר

keresek, ki negye- vizsgára előkészí- is-rase-t tanitana- plak, jud. Tár-

Uj Keletben

XIII EVF. * SZAM 210 Cluj—Kolozsvár, 1930 szept. 27 Szombat 5691 ÉV - TISRI 5

Ara 5 lej

UJ KELET

Ramasetter Robert

BUDAPEST

2. 11. e. 8.

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Strada Baron L. Pop (v. Brassai ueca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lej
Félévre . . . . . 600 „
Negyedévre . . . . . 320 „
Egy hónapra . . . . . 110 „

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek megfelelő pénznem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint vétetnek fel.

Prágában is ?

Nem tagadjuk, sokkal keservebben nézünk az, ami Praga uecain történt, mint a saját kisebbségi életünk ger tövise. Hiszen ugy neztünk iel eddig Pragara, mint a kisebbségek Mek- sajára. Nemesak földrajziag, de pszichi- sajára is Csehszlovakia volt a legnyu- gatibb ország az összes utódállamok kö- zött, ahol aranyilag a legkorábban jöt- tek rá arra az egyszerű igazságra, hogy az állam épüete nem omik össze, ha a kisebbségeknek zaklatások és serelmek helyett egyenlő jogokat osztogatnak.

Kisebbségi állampolgárnak lenni nem nagy gyönyörűség talán még a holdban sem, meg kevésbe a földön. Negyven- millió ember el Európában kisebbségi sorsban, akik közül kétségtelenül az a 4 millió kisebbségi polgar hajthatta a legnyugodtabban álomra fejét, akiket Csehszlovakiahoz esatoit a végzetük.

Csend, béke és harmónia uralkodott a csehszlovák republikában, mindenki vé- gette a maga dolgát és nem sokat törö- dött azzal, hogy a szomszédja milyen nyelven, vagy milyen templomban apo- lja lelkét. Es most a jámbor prágaiakat, akik sörnél veszedelmesebb szeszestál- tra még gondolni sem szoktak, ugy meg- reszegettette egy bécsi filmpoerett ar- tistalan melódiája, hogy napok óta ordít- va járják be a cseh főváros uecáit, meg- ostromoják az évszázados prágai német intézményeket és pozdorjává török a ke- zük ügyébe kerülő német vagyont.

Mindezt azért, mert egy prágai moz- gószínhazban eljátszották a „Zwei Her- zen in dreiviertel Takt” német beszélő- filmet. Nincsen ebben a zsidófilmben egy szó sem, ami a csehek nemzeti öné- retét sérthetné. Nincsen benne német propaganda, csak éppen annyi történik benne, hogy a színészek németül beszél- nek és németül énekelnek néhány diva- tos bécsi keringőt. Ettől a német szótól vadultak meg hirtelen az ultrasovinisz- ták és ezért rendeznek épületes jelene- teket Prágában az európai kisebbségek jogegyenlőségének kirakatablakában.

A szégyenletes prágai zavargásoknak felháborító kísérőzeneje is van. Az uc- eán tüntető ultrasovén tömegek nem- csak a németeket, hanem a zsidókat is szidalmazták uton-utfélen.

— Le a németekkel, le a zsidókkal! — Kiáltják három nap óta Praga uecáin. Azt sem értjük, hogy miért kell a né- metek ellen tüntetni egy bájos és ártat- lan német operett miatt, de még kevés- bé tudjuk felfogni, mi köze van ehhez az egész komédiához a zsidóknak. Hi- szen arról igazán nem tehetnek a zsidók hogy a prágai mozik német beszélőfil- meket játszanak. Ugyátszik azonban, hogy népi sorsunk elválaszthatatlan ve- lejárója az, hogy bárhol billen fel a rend és bomlik meg a hétköznapok egyensulya, mi vagyunk azok, akik a rövidébbet húzzuk, még akkor is, ha a támadások éle nem közvetlenül elle- nünk irányul.

A prágai tüntetések Massaryk orszá- gán kitorúlhetetlen foltot ejtettek, amé- lyeknek káros hatását csakhamar érez- ni fogja a fiatal republika. Csehszlová- kia mai belpolitikai helyzete rendkívül kényes s a parlamenti egyensulyt jófor- mán a kormányanti koalícióban lévő né- metek tartják fenn, akiknek két minisz- terük bent ül a kabinetben. Igen nagy valószínűsége van annak, hogy a német- ellenes tüntetések arra fogják indítani a német minisztereket, hogy levonják a konzekvenciákat, annál is inkább, mert a tüntetések elfajulása a prágai rend- őrség passzív magatartásának tudható be. Nemesak belpolitikai, de talán még fokozottabb mértékben fenyegetik kül- politikai nehézségek Csehszlovákiát a

tüntetések miatt, amelyek Németország- ban érthető megdöbbenést és felháboró- dást keltettek. Németország, különösen ma, amikor a jobboldali nacionalisták olyan megerősödvé kerültek ki a válaszá- sásokból, rendkívül érzékenyen reagál az ilyen jelenségekre s nem lehet tudni, hol és mikor fog kirobbanni egy belátha- tatlan következményű konfliktus magva.

A prágai tüntetések mindennél szo- morubb bizonyosságai annak, hogy a mai európai ifjúság mentalitása milyen egészségtelen irányokban fejlődik és hogy ez a mentalitás milyen sötét ár- nyékokat vet a jövő horizontjára. Ime, még abban az országban is, amelynek feje szinte naponta ad példát cselekedé-

teivel arra, miként kell értelmezni az igazi demokráciát és a kisebbségek egyenjoguságát, amely állam léte ki- zárólag a wisoni elvekben gyökerezdik, még ennek az országnak az ifjúságát is megmélyezte a sovíniszta demagógia, türelmetlenséget és gyűlöletet hirdete mindenki ellen, aki nem tartozik a többségi néphez, vagy nem hódol be annak teljesen. Csehszlovákiára ez a politikai irány beláthatatlan veszélyeket rejt magában, mert a köztársaság belső strukturája, népeinek sokfélesége és di- vergáló törekvései miatt amugy is elég laza kapcsolatot alkot és a legesekélyebb megrázkódtatás az egész államépítmény szétbomlásához vezethet. Csak a csehek és szlovákok között fennálló és egyre

jobban mélyülő antagonizmusra kell gondolni, hogy mindenki előtt nyilván- valóvá váljon, milyen kráter felett tán- colnak az esztelen prágai nacionalisták. Ha Csehszlovakia felelős államférfiai- ban nem lesz meg a kellő becsületesség és bátorság, hogy a legerélyesebben és brutálisabban nyomjanak el minden ki- sebbségellenes manifesztációt, irányul- jon az akár a németek, akár a zsidók el- len, ugy az ifju köztársaság egy szép napon arra a szomorú valóságra fog éb- redni, hogy a tulzásba vitt önző nacio- nalizmus alapjaiban rendítette meg az állam építményét, amelyet akkor már száz Massaryk bölcsessége sem fog tud- ni ismét egységbe forrasztani.

Nem sikerült még megoldani az osztrák kormányválságot

A Landbund nem lámogatja Vaugoin kancellár jelöltségét — Táviratilag hazahívták Seypel volt kancellárt

Bécs, szeptember 26. Megírta az Uj Kelet, hogy a Schober-kormány teg- napi minisztertanácsi ülésén elhatározta visszalépését. Az ülés után Schober kancellár azonnal megjelent Miklas szö- vetségi elnök előtt s bejelentette a kor- mány lemondását, amit az elnök tudomá- sául vett és megbizta a távozó kor- mány tagjait az új kabinet megalaku- lásáig az ügyek továbbvitelével. Schober távozása után a szövetségi elnök magához kérte Gürtlert, a nemzeti ta- nács elnökét s vele hosszasan tárgyal. Holnapra Buresch dr. audienciáját vár-

ják. Az alkotmányreform érvénybe lé- pése után most lesz az első eset, amikor a köztársasági elnök maga választja ki azt a személyiséget, akit megbiz a kan- cellársággal és kormányalakítással. Poli- tikai körökben Vaugoin alkanellár, hadügyminiszter megbizatasát tartják valószínűnek, akit azonban a Landbund nem fog támogatni. Vaugoin az eddigi kormánykoalíció pártjai közül a keresz- ténysozialisták 73 és a nagynémetek 12 mandátumára fog számíthatni, ami a nemzeti tanácsban 15 szavazattöbbsé-

get jelent kormánya számára. Bécs, szeptember 26. A keresztény- szocialista párt a kormány lemondása- nak hírülvétele után nyomban táviratot intézett Oslóba Seypel volt kancellár- hoz, melyben sürgősen hazahívta a volt kancellárt. Seypel válaszában szombat- ra kilátásba helyezte, hogy visszatér. Miklas elnök ma délben kihallgatáson fogadta a válság ügyében dr. Buresch, a nemzeti tanács keresztényszocialista klubjának elnökét s vele hosszasan tárgyalt a helyzetről.

A költségvetési redukció tengeri kigyója

Személyzeti fizetésekre 24 milliárdot költ évenként az állam, fizeti a CFR és a szövetkezetek deficitjeit és Nemesak a tisztviselők apasztására, de a költségvetési anomáliák megszüntetésére is szükség van

Bucuresti—Bukarest, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap- ci cikkünkben rámutattunk arra, hogy az állami bevételek visszaesése következe- tében az 1931. évi költségvetést mint- egy ötmilliárddal redukálni kell, hogy a költségvetés egyensulya biztosítható legyen. A költségvetés amputálásának problémája azonban távolról sem oly könnyű, mint ahogyan azt egyesek hin- nek. A költségvetést ugyanis nem az anyagi, hanem a személyi kiadások ter- helik elsősorban. Az anyagi kiadások egészen minimálisak s alig telik belő- lük arra, hogy a szükséges reparációkat elvégezzék, nemhogy újabb investí- ciókra is jutna. Ezzel szemben a költ- ségvetés 40 százalékát, mintegy 24 mil- liárd lej, a személyi kiadások abszor- beálják. Hogy ez mennyire abszurd és tarthatatlan, azt felesleges részletese- ben bizonyítani. Elég, ha egy olyan ma- gánvállalat sorsára gondolunk, amely százezer lejes jövedelem mellett 40 ezer lejt költ személyzeti fizetésekre.

Állami szövetkezet: deficit

A költségvetés redukciója tehát első- sorban a személyi kiadások csökkenté- sét kell hogy jelentse, ez pedig egyér- telmű volna az állami tisztviselők oly

nagyarányu elbocsátásával, amelyre a mai gazdasági körülmények között alig- ha számíthatja el magát a kormány anél- kül, hogy ez súlyosabb megrázkódtatá- sokat ne vonna maga után. Személyzeti elbocsátás természetesen elkerülhetet- len, de előreláthatólag nem olyan mér- tékű, mint aminőt a helyzet megkíván- na. Márcsak azért sem, mert az elbocsa- tott tisztviselők a munkanélküliek lé- tőgióját szaporítaná s végeredményben csak az államnak kellene eltartásukról gondoskodni.

Vanak azonban a költségvetésnek olyan anomáliái, amelyeknek megszü- ntetése jelentős mértékben enyhítene a költségvetési terheken. Itt van például a szövetkezetek ügye. Nincs egy orszá- ga sem Európában, ahol a szövetkezetek államosítva volnának. Csak Romániá- ban fordulhat az elő, hogy huszonkilenc év után a szövetkezetek még mindig gyermekeikpöben járnak s az állam kény- telen a szövetkezeteknek több mint egy- milliárd lejes deficitjét fedezni. Ezen- felül pedig szövetkezeti élet alig van az országban, de annál több jól fizetett szövetkezeti ellenőr tevékenykedik.

Nemkevesébe rőzsás a helyzet a köz- oktatás terén sem. A közoktatás nagy anyagi hiányosságokkal küzd s emiatt

az analfabétizmus elleni küzdelem alig haladt előre. Viszont a költségvetés sze- rint az állam csak tanfelügyelőkre és alfelügyelőkre évenként 260 millió lejt költ. Ugyancsak a közoktatásügyi mi- nisztérium költségvetésében szerepel 31 millió lejes tétel a következő hazgatos cím alatt: „Ösztöndíjak a tanügyi alkal- mazottak gyermekei számára”. A had- sereg ellátása igen sok kívánnivalót hagy maga után, ezzel szemben illetékes körök véleménye szerint körülbelül 40 —50 generállissal több van a román had- seregben, mint amennyire szükség volna.

A fenti okok miatt azonban a költség- vetési operáció nehéz feladat lesz a kor- mány számára és előreláthatólag szen- vedélyes vitákra s újabb uecai demon- strációkra fog majd alkalmat adni.

— Krüger közvetíti az amerikai villa- mossági trósz, a Siemens és az Ericson cég között a fuziót. Berlinből jelentik: Kreuger svéd gyufakirály napok óta tárgyal és közvetít az amerikai villa- mossági trósz és a Siemens-Halske, va- lamint az Ericson között. Valószínű, hogy Kreugernek sikerülni fog valami együttműködésfelét létrehozni.

Harmincegy ajánlat érkezett be a kolozsvári zsidó kórház építkezési munkálataira

Cluj—Kolozsvár, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától). A kolozsvári Zsidó kórház kibővítése a mai napon nagy lépéssel jutott előbbre és Sebestyén Dávid megkezdett műve rövid idővel halála után be fog teljesedni. Pénteken délben felbontották a kórház kibővítésére vonatkozó árajánlatokat, úgy, hogy rövidesen ki fog bővílni Kolozsvár zsidóságának kórháza nyolevan ágyra. A kórház szomszparti frontja teljesen kiépül és hirdetni fogja megboldogult Sebestyén Dávid koncepcióját, zsidó áldozat készségét és Erdély zsidóságának aktív részvételét a nagy munkában.

A pályázatokat, amelyek a szomszparti front teljes kiépítésére vonatkoznak, a Sebestyén Lajos műszaki tanácsos utmutatásai szerint és Strasser és Öhlbaum építészek által készített tervek alapján nyújtották be. A pályázatokat a bizottság műszaki referense, Heves Vilmos olvasta fel a beérkezések sorrendjében. Az ajánlattevők a következők:

Szabó Ferenc (szobafestő munka), Hegedüs Sándor (ács), Sámson Endre (asztalos), Fábian Béla (szobafestő), Nádler (villanyzerelő), Schwartz Testvérek (bádogos), Viola Kornél (építész), Moldován József (ács), Gotterer (ablakredőnygyár), Antal Ernő (asztalos), Grünwald Jakab (bádogos), Dávid Gyula (bádogos), Szabó Gyula (lakatos), Tárkányi Márton (ács), Strasser és Öhlbaum (építész), dr. Strasser Sámuel (építész), Negrutiu (építész), Reich Jenő (építész), dr. Bohatiel és Deveseri (építész), Konez és Simon (építész), Nossin és Harnik (építész), Weisz Márton (bádogos), Gergely Dezső (padlóburkoló), Abraham Mór (bádogos), Mikes és Herz (építész), Hidrotechnikai Vállalat (viz és csatorna), Lazarovics Izsák (mázoló), A. Steuermann (viz és csatorna), Rosenfeld Armin

Megvesszük régi román szótárát 150 lejért!

ha megvásárolja tőlünk a legnagyobb, legtekélyesebb, legkönnyebben kezelhető dr. Cherestiesu-féle négykötetes román-magyar, magyar-román

nagy szótárt

Ára füzve 800, kötve 1000 lej. Ebből jóváírjuk a régi szótár árát 150 lej.

Kérje részletes feltételeinket

Nem nélkülözheti a román nyelvet; Tanuljon meg románul a

100 Ujságcikk alapján románul

cimű 12 füzetből álló nyelvkönyvből. Rövid idő alatt játszva elsajátíthatja a román nyelvet. Ára 250 lej.

Tökéletesítse román tudását a

Vidám Nyelvgyakorló

kétnyelvű havi folyóirat segítségével. Szerkesztik dr. Cherestiesu és Déri tanárok. Román-magyar szöveggel ellátott rendkívül szórakoztató illusztrált havilap. Kérjen ingyenes mutatószámot.

Szállítja az Uj Kelet könyvosztálya, Cluj

(bádogos), Szabó András (ács) és Barla Hugó (építész).

A pályázatokat felolvasása után dr. Sebestyén megköszönte az érdekeltek megjelenését és közölte, hogy vasárnap fog a bizottság a pályázatokat sorsra fölött dönteni.

Ebből az alkalomból közöljük a Zsidó kórház legújabb statisztikáját.

Eszerint 1929 november huszadikától 1930 szeptember huszadikáig a különböző osztályokon 437 beteget kezeltek. Vidékiek ezek közül 215-en voltak. Kétszázötven operációt hajtottak végre, 87 sebészetit és 84 szemészetit. Hatvan két szülési esete volt a kórháznak. Az ápolási napok száma 6349, amelyből 1996 nap teljesen ingyenes volt.

Nádejde József halála

A kisebbségi újságírók részvétnyilatkozata

Bucuresti—Bukarest, szeptember 26. Nádejde József, a román újságírószin dikátus megalakítója, egy bécsi szanatóriumban váratlanul meghalt ötvenegy éves korában. Az elhunyt, mint az Adeverul szerkesztője, harminceves újságírói működése alatt a demokrácia harcosa és a kisebbségi kérdés megértője és támogatója volt, aki az újságírói nyugdíjtörvény parlamenti vitája során is exponálta magát a kisebbségi újságírók jogaiért. Az erdélyi népkisebbségi újságírószervezet bukaresti csoportja nevében küldöttség kereste fel az Adeverul és Dimineata szerkesztőségét. A küldöttséget Socor Emil a két lap főszerkesztője fogadta. A kisebbségi újságírók nevében Farkas Aladár a következőket mondotta:

— A kisebbségi újságírók osztoznak abban a nagy gyászban, amely a román újságírást Nádejde József halálával érte. Egyike volt a demokratikus sajtó legkiválóbb publicistáinak, a kisebbségi jogok odaadó, őszinte harco-

sainak. A kisebbségi újságírók mély hálával emlékeznek meg Nádejde Józsefről, aki fáradhatatlanul szolgált az újságírói szolidaritás eszméjéért, akiknek az újságírói nyugdíjtörvényt megalapítását köszönhetjük.

Socor Emil a következőket válaszolta Farkas beszédére:

— A részvétnyilatkozata mélyen megrendít és meghat, különösen azért, mert az önök részéről jön. Jólleső érzéssel tölt el bennünket, hogy önök is meglátták Nádejde Józsefben a demokratikus eszmékért és a kisebbségek jogaiért őszintén harcoló embert. Mint az Adeverul és Dimineata főszerkesztője, köszönöm önöknek, hogy mély gyászunkban osztoznak és engedjék meg, hogy e nagyjelentőségű lépésükről: amellyel megmutatták, hogy kisebbségi helyzetük dacára is nagyra tudják becsülni azt a román újságírókat, akik munkásságában nem tett különbséget nemzetiségek között, — a román közvéleményt is tájékoztassuk.

A galaci vasuti raktár katonai őrei puskatussal támadtak rá egy mozdonyvezetőre, mire a felháborodott járókelők félholtra verték a katonákat

Bucuresti—Bukarest, szeptember 25. (Az Uj Kelet tudósítójától). A galaci vasuti állomás környékének lakói tegnap délután különös összetűzésnek voltak szemtanúi, amelyben egyik oldalon a katonai hatalom exponensei állottak. Háromnegyed hat óra tájban Milea Viktor mozdonyvezetőt a hármas számú raktárhelyiség bejárata előtt feltartóztatta az odaállított két szuronyos őr. Minthogy Mileának hivatalos dolga volt a raktárban, követelte, hogy engedjék be. Ciobanu Jon határőr, a bejárattal szembe fordított, erre lekapta válláról fegyverét és rá akart löni a mozdonyvezetőre, aki viszont futásnak eredt. Az őr, bár parancsa volt, hogy posztját ne hagyja el,

utána eredt és a Cristea-féle üzlet előtt utolérte. Ciobanu ütni kezdte puskatussal a mozdonyvezetőt, míg ez véresen terült el a földön. A mozdonyvezető segélykiáltásaira elősiettek a szomszédok, akik fenyegető magatartást kezdtek tanúsítani Ciobannal és a segítségére siető őrtársával szemben. A graniesárok néhány lövést adtak le a levegőbe, ennek azonban semmilyen hatása nem volt. A tömeg egyre növekedett, mire a két őr tizenöt lövést adott le a tömegbe. Többen megsérültek. Miután töltényük elfogyott, a tömeg rájuk rontott és rettenetesen összeverte őket. A két katonát a sebesültekkel együtt az Erzsébet királyné kórházba szállították.

Vilmos excsászár unokája megkérte Jeritza Mária kezét

A nagy énekesnő válik Popper bárótól — Vilmos excsászár kitagadással fenyegette meg unokáját, ha feleségül veszi Jeritza Mária

Bécs, szeptember 26. Jeritza, a nagy Jeritza mindent elért és megkapott a művészet utolsó évtizedében, mit csak valaha álmodhatott. Világhírnevet, vagyont, rangot.

Jeritza, aki a világ majd minden előkelő operai színpadán szerepel, óriási

összegeket keres. Levelezése, utazási programja, perere érkezése és indulása nagy titkári apparátust igényelt és ezt a féltékeny, félig impresszáriói tevékenység — férje, báró Popper Albert töltötte be.

Popper báró tartotta állandóan elő-

Bukarestben

a közismert hosszú évek óta fennálló

Grossman-féle kóser

étterem átköltözködött a Str. Ilfov 4 szám alá (Casa de depunere háta mögé, volt Restaurant Cluj) gyönyörű termeivel, kertjével rendelkező helyiségibe Kéri régi nagyrebecsült vendégeinek továbbra is szíves látogatását.

jegyzésben Jeritza fellepteit és tiszteltidőit, amelyeket a báró szokott minden esetben felvenni, lehetőleg előre, férjmenedzser szokott állandó felügyelet és befolyást gyakorolni Jeritza művészi életére, aminek Jeritza be is hódolt. Ellenben magánéletének folytatására Popper bárótól sem mint férjétől sem mint menedzsertől sohasem fogadott el irányelveket.

Magánéletét Jeritza mindenkor férjétől függetlenül rendezte be, egyéni kedvvel és szeszélyeit férjére való tekintet nélkül engedte szabadjára, amiből önként következik, hogy a báró szintén egyedülálló életprogramot alakított magának. Az ilyen együttműködés, de különböző életelvek Jeritza és Popper házasságát összhangnalkulivé tették, amelyben a döntő szó mindig és kizárólag Jeritzaé volt.

Jeritza, mint a newyorki Metropolitan tan tagja, Newyorkban a Waldorf-Astoriaiban lakott mindig 4-5 szobát, míg férje külön és csak a felső emeleteken lakhatott 1-2 szobát.

Jeritza utazásain sem vehetett mindig részt a báró, aki ekként mindinkább nélkülözhetővé vált Jeritza számára, annál inkább, mert a valóságos menedzser szerepét egy szerződöttetett impresszárió töltötte be Jeritza mellett.

Az utóbbi években azután a férjmenedzser és az igazi menedzser között mindgyakoribb nézeteltérések keletkeztek, amelyekben Jeritza minden esetben a szerződöttetett menedzser mellett döntött, hiszen a hivatásos menedzser a művészi szerepléssel járó feladatokat tehetségesebben és hozzáértőbben is végezte, mint a báró. Mindezekon kívül Jeritza és a férje között anyagi természetű összekülönbözések sorozata folyik esztendő óta, amelyeknek előidézője az az anyagilag függő helyzet, amelyben a báró Jeritzával, mint feleségével szemben áll.

A báró ugyanis a költséges terén nem alkalmazkodott felesége előírásaihoz, többet költött, mint az számára engedélyezve volt. Ez és egyéb apró botrányok, amelyeknek a hőse a báró volt, akit egyik legutóbbi pereskedése is erősen meghurcolt, voltak azok a döntő szempontok Jeritza szemében, amik rábirták arra az elhatározásra, hogy elváljék a bárótól.

Bár a fáma arról beszél, hogy a báró semmi körülmények között sem hajlandó feleségétől elválni, beavatott helyen tudni vélik, hogy II. Vilmos német excsászár már hónapokkal ezelőtt kategorikusan kijelentette, hogy nem járul hozzá ahhoz, hogy egy unokája, aki Jeritzának udvarol, feleségül vegye a művésznőt, sőt ez esetben a szőbenforgó unoka Vilmos excsászár könyörtelenségével számolhat, aminek konzekvenciája teljes rang- és vagyonszétválás lenne a morganatikus házasság miatt.

Ezek azonban ma már kevésbé figyelembevett és túlhaladott dolgok a volt uralkodócsaládok utódainál, tehát a volt német trónörökös fiánál is, aki Vilmos császár nagypapa találma dacára is őszinte és benső vonalozással viseltetik Jeritza Mária iránt és hir szerint már megkérte a művésznő kezét, Jeritza és férje között igen éles viszálykodások folynak a válasz miatt.

A helyzet ismeretében tehát nem lehetetlen, hogy egy-két esztendőn belül Jeritza karrierje ormán császári hercegnő is lehet.

Tovább folyik a lengyel ellenzék elnémitása

Varsó, szeptember 26. A lengyelországi ellenzéki pártok még szabaddal levő vezérei a legutóbbi napokban behívókat kaptak a hadsereg őrsi gyakorlatára, amelyeket éppen a választási harc idejére tüzték ki. Behívták Kornigot, a lengyelországi német szocialisták vezérét is. Az ellenzéki vezérek letartóztatása egyébként tovább folyik. A letartóztatott politikusok véddői eddig nem kaptak engedélyt arra, hogy belépjenek a bresztliovszki várba, ahol a politikusokat fogva tartják. A politikusok nem fognak mandátumot kaphatni a választásokon, ha idejében be nem nyújtják a választási bizottságokhoz a törvényelőírta nyilatkozatokat. Az ellenzéki politikusoknak a külvilágtól való teljes elzárása viszont lehetetlenné teszi a nyilatkozatok aláírását és benyújtását. Tegnap Varsóban bezártak egy nyomdát, amelyben három ellenzéki esti lapot állítottak elő.

Bucuresti (Az Uj Kelet tudósítójától). Nappal eze köztöltött koncentrikus Oroszország az a dokum post, amely ismert körülcescu tábor miniszter a dokum kormány k lapok néhány köztöltött egyes rész alkalmából nia is leeshoz, amely tottak Sz amely mög gol imperi

A Pravda flotta háro éában tén alátámaszt tengeri flo konstancai angol tőke Az ez évi tok, az or méreteiknél lentenek egy boru próba ezekből azt az Oroszor szárazföld fog történi főbb kötele sék a Feké letek és ki

Ro

A Drept hivatalos Pravda cí nek nincs kormányla dések ter felvilágosi da szerint talankodik bázis kiép tok rendk ben egy szülődés azt a pol elmult tize az tudja, nem óhaj természet mánianak vanya a h tika néha arra törel békés egy nemzetek gal való n dekében k tuk a I ugyancsak kintettünk lajdomitan Románián man törel tos félrem Itt eml lentés sze

A román kormány hivatalos kommunikéban válaszolt Oroszország háborus rémlátásaira

„Háborus intenciókat tulajdonítani Romániának, a román törekvések sajnálatos félreértése”

A kormány hivatalos lapjának reflexiói a Pravda cikkére — Mit kerestek az angol hadihajók Konstancában

Szenzációs letartóztatások várhatók a Mircescu tábornoktól ellopott katonai okmányok ügyében

Bucuresti—Bukarest, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A szovjet félhivatalos lapja, a Pravda néhány nappal ezelőtt feltűnést keltő cikket közölt arról, hogy a polgári államok koncentrikus támadásra készülnek Oroszország ellen. A cikk megírására az a dokumentum szolgáltatott apropó, amely négy esztendővel ezelőtt ismert körülmények között eltűnt Mircescu tábornok, akkori román hadügy miniszter irattáskájából, hogy éppen a dokumentumban érdekelt szovjet kormány kezei közé jusson. Az orosz lapok néhány héttel ezelőtt faksimilében közölték a román-lengyel katonai konvenciót tartalmazó dokumentum egyes részleteit. A Pravda ebből az alkalomból megállapította, hogy Románia is lecsatlakozott ahhoz az akcióhoz, amelyet a polgári államok indítottak Szovjet-Oroszország ellen és amely mögött tulajdonképpen az angol imperializmus húzódik meg.

Háborus rémeket lát Oroszország

A Pravda szerint a máltai angol flotta három hadihajójának Konstancában tett látogatása teljes mértékben alátámasztja ezt a feltételezést. Románia tengeri flottabázist akar kiépíteni a konstancai kikötőkben és ehhez az angol tőke fog segítséget nyújtani. Az ez évi romániai őszi hadgyakorlatok, az orosz lap szerint, rendkívüli méreteiknél fogva ugyancsak nem jelentenek egyebet, mint egy közeli háboru próbálgatóját. A Pravda mindezekből azt a konklúziót vonja le, hogy az Oroszország elleni támadás nem szárazföldön, hanem elsősorban vízen fog történni, miért is a szovjetek legfőbb kötelességüknek kell hogy tekintsék a Fekete tenger felé eső partrészeket és kikötőket megerősítést.

Románia nem készül háborúra

A Dreptatea, a kormány lapja ma hivatalos kommunikéban válaszol a Pravda cikkére. Bár a Pravda cikkének nincs hivatalos jellege — írja a kormánylap — az abban felvetett kérdések természetüknél fogva bizonyos felvilágosításokat igényelnek. A Pravda szerint Szovjet-Oroszország nyugtalanodik a konstancai tengeri flotta bázis kiépítése és a királyi gyakorlatok rendkívüli méretei miatt és ezekben egy ellene irányuló háborus készülődés jeleit látja. Nos, aki ismeri azt a politikát, amelyet Románia az elmúlt tizenkét esztendőben folytatott, az tudja, hogy a román nép semmit nem óhajtott annyira, mint a békét. A természetes határai közé iktatott Romániának egyetlen idegszála sem kívánja a háborút és a román külpolitika néha még koncessziókat is téve, arra törekedett, hogy megteremtse a békés együttélés lehetőségeit az összes nemzetekkel. A Szovjet-Oroszországgal való normális viszony felvétele érdekében két esztendővel ezelőtt aláírták a Litvinov-paktumot, amelyet ugyancsak a béke egyik alapjának tekintettünk. Háborus intenciókat tulajdonítani ilyen körülmények között Romániának, nem egyéb, mint a román törekvések fájdalmas és sajnálatos félreagyarázása.

Itt említjük meg, hogy zürichi jelentés szerint Szovjet-Oroszország egy

svájci fegyvergyárban 5000 új gépfegyvert rendelt.

Az orosz kémnö Mircescu tábornok környezetéhez tartozott

Az eltűnt román-lengyel konvenció ügyében a katonai hatóságok az állam

biztonsági hivatallal karöltve, együttesen folytatják a nyomozást, amelyet újabban egész Beszarábia területére kiterjesztettek. Ma már pontosan ismeretesek azok a körülmények, amelyek között a kérdéses dokumentum eltűnt. 1926 augusztus havában Mircescu tábornok, az akkori averescanus

Oriási panamabotrány a csernovici törvényszéken

Az igazságügyminiszterhez érkezett feljelentés szerint több bíró pénzt fogadott el a vádlottak felmentése ellenében — Három bíró benyújtotta lemondását

Bucuresti—Bukarest, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Csernovic lakosságát egy, a maga nemében páratlanul álló igazságszolgáltatási botrány tartja izgalomban. Néhány héttel ezelőtt az igazságügyminisztériumhoz feljelentés érkezett, mely szerint több csernovici és bukovinai bíró rendszeresen pénzt fogadott el különböző ügy-

védektől klienseik felmentése ellenében. A feljelentés szerint a botrányba a csernovici tábla egyes tagjai is bele vannak keverve s a feljelentő tudomása szerint a megvádoltak között vannak olyanok, akik házakat vásároltak maguknak az illymódon szerzett pénzből. Junian igazságügyminiszter a csernovici tábla első elnökét és főügyészét

bizta meg a vizsgálat lefolytatásával, amely már néhány hét óta tart. Az ügyben tegnap délután váratlan fordulat következett be. Avram csernovici táblabíró, Cornel Popoviciu törvényszéki bíró és Tomoviciu storonijeti bíró benyújtották lemondásukat. A bukaresti lapok értesülése szerint e három lemondást még sok más fogja követni.

Francia és amerikai tőkecsoportok pályázták meg a CFR koncesszióját

A CFR azért került siralmas helyzetbe, mert minden a vasutnak szánt 500 lejből 10 lej jutott a CFR-nek, a többi — kisiklott

Bucuresti—Bukarest, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A Lupta jelentése szerint a Manolescu-Vidrighin konfliktus ismét elmérgesedett. A közlekedésügyi miniszter és a CFR vezérigazgatója között már hónapok óta napirenden vannak az összezördülések, amelyek az utóbbi időben egyre akutabb formát öltöttek magukra. Az ellentétek ma annyira elmérgesedtek, hogy a közlekedésügyi miniszter megszakította a személyes érintkezést

Vidrighinnel. Bukaresti lapok szerint a konfliktus nem maradhat következmények nélkül. Itt említjük meg, hogy a kormány most tanulmányozza azokat az ajánlatokat, amelyeket a vasut bérbeadásával kapcsolatosan francia és amerikai tőkecsoportok részéről beérkeztek. Az összes ajánlattevők vállalkoznak arra, hogy a CFR vonalait egy előre megállapított tervszerűen teljesen újjáépítik és ezenfelül fix összeget

fizetnek az államnak a koncesszió fejében — az eddigi milliárdos deficitek helyébe. Ezek az ajánlatok is megfelelően illusztrálják a CFR-nél folyó fejletlen gazdálkodást. Az Adeverul az ajánlatokkal kapcsolatban megjegyzi, hogy a CFR azért került mai siralmas helyzetébe, mert minden, a vasutnak szánt 500 lejből átlagosan csak 10 lej jutott el eddig rendeltetési helyére. A többi — kisiklott.

Végleg elűtötték az iskolától a kolozsvári első gimnázista zsidó leányokat

A közoktatásügyi miniszter megreformálja a középiskolákat: A zsidó leányok menjenek magántanulóknak

Borza államtitkár kijelentette, hogy szó sem lehet párhuzamos osztályok felállításáról

Bucuresti—Bukarest, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A közoktatásügyi minisztérium végre hivatalosan is nyilatkozott az iskolából kimaradt kolozsvári leánygyermek ügyében, a nyilatkozatban azonban semmi köszönet sincsen. Borza közoktatásügyi államtitkár kijelentette bukaresti tudósítónk előtt, hogy a minisztérium semmilyen körülmények között nem járulhat hozzá ahhoz, hogy a gimnáziumok I., II. és III. osztályai mellett párhuzamos osztályokat állítsanak fel. Ez a középiskolai oktatásról szóló törvény végrehajtási utasítása értelmében történik. A minisztérium ebben az évben kivételesen engedélyezte, hogy a negyedik osztályok mellett párhuzamos osztályokat létesítsenek, ezt is azért, hogy

megadja a lehetőséget a tanulóknak a négy középsikola elvégzésére. Egyébként a minisztérium a törvény értelmében arra törekszik, hogy gyakorlati pályákra irányítsa az iskolából elözönlő tanulókat, hogy megakadályozza eképpen az intellektuális proletárok számának gyarapodását. A kolozsvári konkrét esettel kapcsolatosan kijelentette Borza államtitkár, hogy nem marad más hátra, minthogy az iskolából kimaradt leánygyermek magánúton folytassák tanulmányaikat. A közoktatásügyi államtitkár nyilatkozata egyenesen felhőborító és az ország zsidósága le fogja vonni annak összes konzekvenciáit. Nem azért fizetjük az adót és teljesítjük állampolgári kötelességeinket, hogy a közoktatásügyi

kormányzat kétbalkezes reformokra való hivatkozással egyszerűen megtagadja gyermekeink iskoláztatását. Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha a közoktatásügyi miniszter akár naponta is új reformot talál ki, az ellen azonban teljes erőnkönél tiltakozunk, hogy gyermekeinket ezen a címen megfossszák az iskolától. Ha az állam nem hajlandó taníttatni a zsidó gyermekeket, úgy adjon módot és lehetőséget egy zsidó középiskola felállítására. Borza államtitkár hivatalos nyilatkozatának kommentálására egyébként még visszatérünk.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

ritza fellépteit és tisztelték a báró szokott minőségét, lehetőleg előre, szokott állandó felügyelettel gyakorolni Jeritza minnek Jeritza be is h magánéletének folytatásáról sem mint férjéről edzsertől sohasem fogtak.

Jeritza mindenkor férjére rendezte be, egyéni kedélyeit férjére való tekintettel szabadjárta, amiből az is látszik, hogy a báró szintén letprogramot alakított, melyben együttműködés, de a levek Jeritza és Poppe hangnélkülivé tették, a szó mindig és kizárólag.

a newyorki Metropolitánban a Waldorf-Astoria mindig 4-5 szobát, míg csak a felső emeleteken szobát.

ain sem vehetett minél ismét Jeritza számára, mert a valóságos me egy szerződöttett imbe Jeritza mellett.

a költségek terén ott felesége előírásait, mint az számára eng és egyéb apró bot és a hóse a báró volt, obi pereskedése is erőltak azok a döntő szemében, amik rá tározásra, hogy elvál

ol beszél, hogy a báró között sem hajlanlmi, beavatott helyen II. Vilmos német exokkal ezelőtt kategóte, hogy nem járul egy unokája, aki Jeeléségül vegye a mütben a szóbanforgó sászár könyörtelenséminek konzekvenciágyonfosztás lenne a sság miatt.

a már kevésbé figyeldott dolgok a volt utódainál, tehát a sös fiánál is, aki Vilpapa tilalma dacára vonzalommal viseltelránt és hir szerint vészno kezét, Jeritza éles vizsgálkodások ott.

ben tehát nem lehe esztendőn belül Jeán császári herceg-

Érték a lengyel elnémitása

r 26. A lengyelorok még szabadlárgutóbbi napokban hadsereg őszi gyat et éppen a válaszótket ki. Behívták országi német szo. Az ellenzéki vezégyébként tovább ott politikusok vék engedélyt arra, prestlitovszki várkat fogva tartják. fognak mandátu-sztásokon, ha ide-áják a választási névelőirta nyilat ki politikusoknak eljes elzárása vi-szi a nyilatkozavujtását. Tegnap egy nyomdát, a zeki esti lapot ál-

Károly király hétfőn délelőtt udvari különvonaton érkezik Kolozsvárra

Miklós herceg személyesen ellenőrzi az autóverseny előkészületeit

Cluj—Kolozsvár, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az uccán disz-sisakos rendőr sétál... A királyi automobilklub Deák Ferenc uccai kapuján zöld fenyőágakból font diszkapu virit bele a hétköznapi uccába. Trikolorok. Ünnepi ruhába bujtatott katonák. Valamivel távolabb, szemben az igazságügyi palotával, hirtelen esődület támad a Jilescu-garázs előtt. A bírósági épületből elősiető emberek szaporítják a csoportosulást. A kétemeletes épület ablakai megtelnek kíváncsi emberfejekkel.

Most fordult be Miklós herceg halványkrémszínű sportkocsija a garázsba.

A járdát kétoldalt sűrű emberraj lepi el. Bent az udvaron a legjobb nemzetközi társaság — autók. Középen, imponáló csillogással, Miklós herceg sötétkékre lakkozott új Alfa-Romeo kocsija bámulatja magát, amely most érkezett meg Olaszországból. Mellette közvetlenül egy galambszürke versenykocsi: Austro-Daimler. Hans von Stuck kocsija. Csinos, bizalmat gerjesztő jármű. Baloldalt fehér sportvaszonból készült, bugyros kámszaruhában egy sovány, szőkefrizurájú fiatalember nézegeti pirosfestésű kocsiját. A nyakában por ellen védő szemüveg. Szürke, puha gallér és ugyanolyan színű nyakkendő. A lábán fekete, fonott kigyóbőrcipő.

Miklós herceg.

Felnyitja a motor fedelét. Személyesen intézkedik, hogy benzint kapjon, amelyet nagy pléh kannából töltenek be a speciálisan elkészített tartályba. Közben a herceg gugolya végigmustrálja az összes alkatrészeket és az egyik budapesti versenyzővel beszélget — angolul. Mellette Pais tengernagy arany-sujtásos kék uniformisban, fehér tengerészsapkában. Jelen Károly, egy bécsi magyar versenyző, németül diskurál a herceggel.

Motorkerékpárosok hajtanak be a garázs udvarára. Miklós herceg ezeket is megnézi. Újabb versenyzők érkeznek, csupa kőzismert nemzetközi sportnevek. A herceg régi ismerősként, abszolút közvetlenséggel üdvözlí őket. Az egyik versenyző kocsijának csakhamar egész sereg nézője támad. A kocsit hátsó karosszériáját teljesen elborítják a különböző versenyeken nyert díjak plakettjei. Gazdája, egy csillogó szemű olasz külsejű fiatalember, jóleső mosollyal nyugtatja a néma elismerést.

Hétfőn lesz a nagy nap...

A tartományi igazgatóságon már napok óta megbeszélések folynak Károly király fogadtatásáról. Nagy vonásokban már kész is a program.

Az udvari különvonat hétfőn délelőtt 10 óra 30 perckor fog befutni a kolozsvári pályaudvarra. A király fogadtatására megjelenik Moldovan Valér tartományi igazgató, Hanzu tábornok-hadtestparancsnok, dr. Popa Adam prefektus, dr. Mihali Tivadar polgármester, azonkívül az összes polgári és katonai hatóságok fejei, a helyőrség tisztikara, az összes egyházak, nőegyesületek, a bíróságok és az iskolák. Mihali polgármester sőt és kenyeret fog át-

nyújtani öfelségének, akit Kolozsvár városa nevében Moldovan Valér fog üdvözölni.

Tekintettel arra, hogy a fogadtatás félhivatalos jellegű, az urak frakk helyett zsaketten és cylinderben fognak megjelenni.

A pályaudvarról öfelsége a Ferenc József uton, a Főtéren és a Deák Ferenc uccán keresztül egyenesen a feleki motorkerékpárversenyre fog hajtatni. A

kerékpárverseny befejezése után a király az udvari vonaton fog ebédelni, majd a magassági autóversenyen vesz részt. Este a királyi automobilklubban bankett lesz.

A hétfői napra a Tordai utat elzárják a közlekedés elől. Torda felől a járművek a Györgyfalvi uton fognak Kolozsvárra bejönni, viszont Kolozsvárról Szentlászló irányában fognak közlekedni Torda felé.

Ma hirdeti ki az ítéletet a kolozsvári törvényszék a bánffydongói „Maurizius-ügy”-ben

Az após feleséggyilkossággal vádolja vejét — A gyilkossággal vádolt gazda ártatlanságát hangoztatja és azt állítja, hogy felesége szülési fájdalmak következtében halt meg

Cluj—Kolozsvár, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt kezdte meg a főtárgyalást a kolozsvári törvényszék a feleséggyilkossággal vádolt Stan Aurél bánffydongói nagygazda büntetésében. Stan Aurélt az apósa juttatta a börtönbe, aki azzal vádolta meg vejét, hogy bűnös uton szabadult meg a feleségétől. A vádolt szerint baleset történt. Felesége, aki áldott állapotban volt, felmászott egy székre, hogy a kenyeret levegye a talipoleról. Kenyervágás közben a szék felborult vele és a kés behatolt a fiatalasszony szívébe. Azonnal elvesztette eszméletét és rövid szenvedés után meghalt. Ezzel szemben a halott asszony apja a következőket vallotta:

— A lányom közvetlenül hatodik gyermekének megszületése előtt halt meg egészen váratlanul. Stan Aurél azt mondta, hogy a szülési fájdalmak következtében halt meg. De nem akart a halott közelébe engedni. A temetése alatt is feltűnően került engem és nem mert a szemembe nézni. A halottkém meg se nézte a leányom holttetését, úgy állította ki a bizonyítványt, ahogy a férj kívánta. Nekem nagyon gyanus

volt az egész dolog, mert szegény leányom már régebben mondotta, hogy az ura meg akarja gyilkolni.

A keménynyaku öreg paraszt nem is nyugodott meg a dologban. Addig járt a csendőrség és az ügyészségre, amíg elrendelték a holttest exhumálását. Dr. Kernbach Mihály egyetemi magántanár, törvényszéki orvosszakértő úgy találta, hogy a holttesten látható seb nem keletkezhetett véletlen szerencsétlenség-ből, hanem erőteljes kéz által irányított dőléstől származott. Ezzel szemben dr. Hosszu József törvényszéki orvos nem látja bebizonyítottnak azt, hogy a seb erőszakos uton keletkezett volna.

A tárgyalás során kihallgatták Stan Aurél gyermekeit is, köztük a fiatal Stan Jánost, akit azzal vádolnak, hogy segített az apjának anyja meggyilkolásában. A mai tanúkihallgatások általában nem járultak hozzá a valódi tényállás tisztázásához. A védelem a szombat délelőtti folytatolagos tárgyaláson egy új Maurizius-ügynek akarja beállítani a bánffydongói esetet és jogász-körökben éppen ezért érthető érdeklődéssel várják a bíróság ítéletét.

Egy hatgyermekes családanya, gyermekeinek összekuporgatott pénzén Amerikába szökött második férjéhez

A magukra hagvott kiskorú árvák feljelentést tettek a rendőrségen anyjuk ellen

Cluj—Kolozsvár, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Különös családi tragédia ügyében vezette be ma a vizsgálatot a kolozsvári rendőrség. A tragédia szenvedő hősei hat kiskorú zsidó árva, akiket anyjuk és apjuk magukra hagyott és elvitorlázott Amerikába. A történet ott kezdődik, hogy Weintraub Jakab kolozsvári kispáros meghalt. Özvegyére és hat árvájára kis házat és némi ingó vagyont hagyott hátra. Az asszony egy darabig valahogyan elviselte az özvegyi sorsot, amíg meg nem ismerkedett Rosenberg Ferencel, aki ugyan csak kispáros volt Kolozsvárt.

Az ismeretség óta az özvegyasszony elhanyagolta a gyermekeit, majd amikor feleségül ment Rosenberghez, az anya és gyermekek között még inkább elhidegült a viszony. Különösen akkor kezdtek éreztetni a szülők a gyermekek iránt érzett szinte érthetetlen el-

lenszenyűket, amikor a gazdasági viszonyok leromlásával Rosenberg egyre nagyobb nehézségekkel tudta csak a mindennapi kenyeret megkeresni. Végül is a helyzet annyira rosszabbodott, hogy Rosenberg nem látott más kitutat, mint azt, hogy kivándorol Amerikába, ahol rokonai vannak, akik általában azzal biztatták, hogy elhelyezik, jobb jövedelemmel juttatják, csak az utiköltséget szerezze meg.

Az utiköltség... Hosszas tanakodás után a hat gyermekre maradt ház terhére Rosenberg felvette a pénzt. A gyermekek tiltakoztak ellene, de megnyugtatták őket, hogy Amerikából majd visszaküldi a mostoha apjuk. Rosenberg egy szép napon el is vitorlázott a tengerentúlra. Telt-múlt az idő, de a remélt dollárok helyett nem a legkedvezőbb hírek érkeztek Kolozsvárra. A hat árva közül a nagyobbak maguk kezdték megkeresni a mindennapi kenyerüket. Nelli, aki tizenkilenc éves, varrni kezdett, a tizenhat éves Lajos beállított hordárnak és véres verejtékkel összekuporgatott vagy huszonháromezer lejűt. Az anyjuk közben állandóan amiatt sópáncodott, hogy külön kell élnie férjétől, aki pedig hívja, hogy kövesse Amerikába is. Az ismerősök és a szomszédok igyekeztek lebeszélni az asszonyt erről a tervről, de a hat árva gyermek anyja folyton azt hajtogatta, hogy ő ma már nem Weintraubné, hanem Rosenbergné és neki az ura mellett van a helye és néhány nappal ezelőtt a tizenhat

ISKOLAI
Tankönyvek, füzetek, írószerek, táskák legolcsóbban
kaphatók Király János könyvkereskedésében Cluj, Főtér 15. Piébania épület

éves Lajos összekuporgatott huszonháromezer lejűvel eltűnt hazulról.

A hat árva várt egy napig, várt két napig és amikor látta, hogy anyjuk nem jön vissza, a legidősebb jelentést tett a rendőrségen. Az anya ellen körözőlevelet adtak ki. A gyermekeket pedig a zsidó Nőegylet vette gondjaiba.

A telefon — mint válóok

A feleség, aki állandó telefonálgatásai miatt elhanyagolja a háztartást

Amszterdam, szeptember 26. Különös válpör foglalkoztatta a napokban az amszterdami törvényszéket. A férj válókeresetében — a telefon szerepelt mint válóok, ami alighanem példanélküli eset. Azt ugyan jól tudjuk személyes tapasztalatunkból is, hogy a nők egy része szenvedélyesen szeret telefonálni és ha egyszer elkezd diskurálni a dróton keresztül, nem lehet egykönnyen eltávolítani a készülék mellől, ami különösen akkor kellemetlen, ha valami sürgős ügyben magunknak is szükségünk volna a telefonra, amit egy nő szállt meg, de hogy a telefonálgatás válóok is lehet, azt csak most tudjuk meg.

A férj: Gerrith van Claasem harmincnyolc éves szállító válókeresetében előadja, hogy felesége olyan beteges előszeretettel telefonált egész nap, hogy ezáltal elhanyagolja háztartását és pokkálá teszi férje életét.

— Korán reggel, — panasolja az elkeseredett férj válókeresetében — amikor még félalomban pihennék, már meg szólal lakásunkon a telefon és ettől kezdve feleségem a késő éjszakai órákig majdnem állandóan telefonbeszélgetéseket bonyolít le. Már reggel felhívja a barátait és midégyikkel legalább félórás cseveg a legjelentéktelenebb dolgokról. Elmondják egymásnak az előző nap történetét legrészletesebben, meg-tárgyalják a pletykákat és világeseményeket és nem fogynak ki a témából. Közben én felkelek és felöltözködöm, azonban majdnem minden reggel reggeli nélkül kell hivatalomba mennem, mert feleségemet annyira elfoglalja a telefonbeszélgetés, hogy nem is gondol arra, hogy reggelit kellene készítenie.

Hasonló a helyzet délen is, amikor a leggyakrabban olyan későn készül el az ebéd, hogy nem tudom az étkezést bevarni anélkül, hogy le ne késsém a délutáni hivatalos órákat. Este pedig, ha otthon a napi munka után fáradtan újságot vagy könyvet szeretnék olvasni, nincs perenyi nyugalom sem feleségem átkos telefon-szenvedélye miatt. Feleségem a legritkább esetben hagyja el lakásunkat, mert mindent telefon után bonyolít le. Emellett üzleti károsodás is ér feleségem túlzott telefon-szeretete miatt, mert üzletfeleim akárhányszor felhívnak fontos üzleti ügyben, de telefonszámunk mindannyiszor foglalt, hiszen feleségem állandóan beszél a készüléken és így sok üzlettől is eselem.

A szerencsétlen férj mindezek alapján a házasság felbontását kérte, a bíróság azonban salamoni ítéletet hozott. Megkérdezte a férjet, hogy feltétlenül szüksége van-e a lakásán a telefonra, mire van Claasem teljes meggyőződésből azt felelte, hogy nincs. A bíróság erre átiratban fordult a postaigazgatóságához, amelytől van Claasem telefonjának azonnali leszerelését kérte, a házasságot azonban nem bontotta fel.

A család ismerősei azonban nem hiszik, hogy ezzel a böcs ítélettel az ügy befejezést nyert volna. Valószínűnek tartják, hogy van Claasenné nem tud belenyugodni abba, hogy megfosztották a telefóntól és most ő fog válókeresetet beadni a férje ellen a telefonkészülék leszereltetése miatt.

— Az első kormányozható szovjet léghajó. Moszkvából jelentik: Augustus 31-én szállt fel első ízben „Komszolszkaja Prawda” nevű kormányozható léghajó. A próbapülés egy óra 6 percig tartott és a léghajó 500 méter magasságra emelkedett s mintegy 50 kilométer utat tett meg.

Ha szolid és megbízható
helyről **LIBAZSIR** szükségletét be-
akarja **szükségletét be-
szerezni, írjon**
vagy kérjen árajánlatot
שרה קליין KLEIN orth. kóser
zsír és baromfi-szarnokból Oradea, Saguna 6.
Alapítva 1913
Szállítás postán és vasúton saját bődönben.

„HERCULES”
harisnyák a legjobbak és legszebbek!!!
„Hercules” csernovitzi gyári lerakat
Cluj-Kolozsvár, Cal. Reg. Ferd. 13

Prága, ház tegna zásra ado filmek e Keibl nértakozott a goztatta, rendőrségg magaslata

Pergler volt mad sebséget mondotta ugyszólván köztársasá heket és a szesült, Gr lakait beva tians álland kiáról, min vazallus ál — mondott lott a nem és ugy láts lános táma az új álla eseknek i

Peters képvisele sz méltó a ese tüntetések képvisele m régóta keres hogy Benes kormánynak Gajda vol a németeket Babel kom de alatt a t egy félóraba tatást újra r ülést fel kell Ujramegny ügyminiszter zéját.

Prága, szept ma azt taná nak, hogy a séig a német egyelőre szün barátságos ta a misorról. A mozikos é ság helyszíni rendőrségen, a kell állapítat Csehszlovákia az állam telje

Tegnap este voltak Prágát mint tizezer f németeket és késő éjszakai csak a villam szüntetni, de ben a középüle deleben kell több helyen á szát és attako szerkesztősége ellen irt.

A tüntetők Ház, a Prager ház és a Német Schalom A Az orosz tra 3-ik l. Petersburg Vidékre után-vétél küldi

Prágában minisztertanácsot hívtak össze a németellenes tüntetések miatt

Az első rendszabály: A rendőrség tanácsot adott a mozitulajdonosoknak, hogy egyelőre ne játszanak német hangosfilmeket és felhívta a lakosságot, hogy ne tüntessenek

A német miniszterek lemondanak, ha betiltják a német hangosfilmeket

Prága, szeptember 26. A képviselőház tegnap esti ülésén lármás vitaközébe került a német hangosfilmek elleni tüntetések ügye. Dr. Keibl német kisebbségi képviselő tiltakozott a tüntetések ellen s azt hangoztatta, hogy a csehszlovák fővárosrendőrsége ezáltal nem állott feladata magaslátan.

A volt madridi követ és támadása a németek ellen

Pergler cseh nacionalista képviselő volt madridi cseh követ a német kisebbséget támadta. Indulatos hangon mondogta el, hogy egy grázi német ugyszólván büntetlenül nevezhette a köztársaság területén kutyáknak a csehek és amikor enyhe büntetésben részesült. Grázban a cseh konzulátus ablakait bevették. Pergler szerint Curtius állandóan úgy beszél Csehszlovákiáról, mintha a német birodalomnak vazallus állama lenne. A németeknek — mondotta Pergler — a fejébe szálott a nemzeti szocialisták győzelme és úgy látszik már megkezdtek az általanos támadást a békeszerződés és az új államalakulatok ellen. Ezért a cseheknek is fel kell készülniök.

„Az uccai terror nem méltó a cseh néphez.”

Peters mérsékelt irányzatú cseh képviselő szerint az uccai terror nem méltó a cseh nemzethez. Ő az uccai tüntetések hátterében éppen Pergler képviselő machinációját látja aki már régóta keresi a kedvező alkalmat arra, hogy Benes külügyminiszternek és a kormánynak kellemetlenkedjék.

Gajda volt vezérkari főnök szintén a németeket támadta.

Babel kommunista képviselő beszéde alatt a terem sötétség borult s egy félórába telt, amíg az áramszolgáltatást újra rendbe hozták. Ez időre az ülést fel kellett függeszteni.

Ujramegnyitás után Englis pénzügyminiszter kezdte el pénzügyi expozéját.

A rendőrség tanácsot ad

Prága, szeptember 26. A rendőrség ma azt tanácsolta a mozitulajdonosoknak, hogy a hangulat megcsendesedéseig a német hangosfilmek előadását egyelőre szüntessék be. A mozisok e barátságos tanácsra levették a filmeket a műsorról.

A mozisok egyébként hivatalos bizottság helyszíni vizsgálatát is kérték a rendőrségen, amelynek hatóságilag meg kell állapítania káraikat, melyekért Csehszlovákia alkotmánya értelmében az állam teljes kárterítéssel tartozik.

Szidalmazták a németeket és a zsidókat

Tegnap este újabb tömegtüntetések voltak Prágában. A Venczel téren több mint tízezer főnyi tömeg szidalmazta a németeket és a zsidókat. A tüntetés a késő éjszakai órákban elfajult. Előbb csak a villamosközlekedést kellett megszüntetni, de később a tömeggel szemben a középületeket és a főpostát is védelemben kellett részesíteni. A tömeg több helyen áttörte a rendőrök falankáit és attakot intézett a Ceske Slovo szerkesztősége ellen, amely a tüntetések ellen irt.

A tüntetők menete ekkor a Német Ház, a Prager Tageblatt, a Német Színház és a Német Takarékpénztár ellen

Schaum Asch: Moskau
Az orosz tragédiáról szóló trilógia
3-ik kötete 280 lej.
I. Petersburg 280 lej, II. Warschau 280 lej

Vidékre utánvétel küldi **Lepage, Cluj**

vonult fel. Több helyen ablakokat vertek be és az uccai világítás égőit verték le. A rendőrség kénytelen volt fegyverhez nyulni és csak így sikerült a tömeget szétkergetnie. Számos sebesült vittek kórházba.

A csehszlovák kormány német tagjai kellemetlen helyzetbe kerültek. Lehet, hogy a prágai ucca megmozdulása miniszterválsághoz fog vezetni. A német minisztereknek az az álláspontjuk hogy a német filmek betiltására törvényes alap nincsen s ha ilyen tilalom napvilágot látna, lemondának.

Prága, szeptember 26. A csehszlovák kormány ma minisztertanácsot tartott, amelyen foglalkoztak többek között a német hangosfilmek miatti tömegtüntetések ügyével is. Prágában az esti órákban újabb tüntetések voltak a német és osztrák követségek előtt s a rendbontók ezáltal is összetűztek a karhatalommal. Több letartóztatás történt. Prága rendőrfőnöke felhívást intézett a lakossághoz, melyben felszólítja a békés elemeket, hogy tartózkodjanak a tüntetésekből való részvételtől. A felhívás kiltásba helyezi, hogy a rendőrség a

Hoover elnök újévi üzenete Amerika zsidóságához

Bécs, szeptember 25. A Neue Freie Presse washingtoni tudósítójának távirati jelentése szerint Hoover, az Egyesült Államok elnöke, a Ros Hasana-ünnepek alkalmából a Zsidó Távirati Iroda útján a következő megleghangú üzenetet küldte Amerika zsidóságának:

„Az állam lojális és odaadó zsidó lakosságának, amely a napokban ünnepli meg ujesztendőjét, meleg jókívánságaimat küldöm. A zsidó nép számtalan és bezárhatatlan értékű művel járult hozzá az emberiség előrehaladásához s e művek között a legjelentősebb az em-

beriség szellemi evolúciójához való hozzájárulása. Az összes polgárok származására és vallásra való tekintet nélkül egységesen fejezi ki a zsidóknak a zsidó ujesztendő megünneplése alkalmából baráti érzéseiket és jókívánságaikat.”

Leonte Moldovanu kérdez és Bratianu Vintila nem tud felelni

„Mehódítottuk az országot, de a király szimpátiáját Bratianu Vintilának kötelessége megnyerni”

A beszarábiai liberálisok uzsorakamatok szedésével vádolják a liberális bankokat

Bucuresti—Bukarest, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától). Megirtuk, hogy az az újnak nevezett program, amelyet Bratianu Vintila a liberális párt vezérő bizottságának minapi ülésén feloivasott, általános csalódást keltett nemcsak politikai körökben, hanem elsősorban Bratianu Vintila hívei között. A manifesztum újabb alkalmat adott arra, hogy a liberális pártnak Bratianu Vintilával szembeni elégedetlensége megnyilatkozzék. És ez értetű is, hiszen a liberálisok azt hitték, hogy Bratianu Vintilát sikerült meggyőzni a pártprogram radikális módosításának szükségességéről s a liberális pártot ezáltal ismét kvalifikálni a kormányzásnál szobajöhető politikai csoportok közé. Az új program konfuzus szövege azonban alig jelent változást a multtal szemben és így nem is alkalmas arra, hogy igazolja egyes liberálisok vérmes reményseit.

Kellemetlen percek a liberális párt vezérő bizottságának ülésén

A vezérő bizottság ülésén éppen ezért több incidens történt, amelyek kellőképpen illusztrálják a pártban

uralkodó hangulatot. Az elégedetlenség már Bratianu Vintila megnyitó beszédénél kezdődött. A liberális pártvezér a párt és a korona közötti kapcsolatokról beszélve, következetesen kerülte Károly király nevének kiejtését és erre csak akkor határozta el magát, midőn látta, hogy magatartása általános felzudulást vált ki. A gyűlés során egyébként különösen a beszarábiai liberálisok tanúsítottak igen harcias magatartást. Elesen támadták a liberális bankokat, amelyeket azzal vádoltak, hogy uzsorakamatokat szednek. A kisenevi Sinieliu bizonyítékokkal mutatta ki, hogy egyes kisenevi liberális bankigazgatók a legkérelmetlenebb magatartást tanúsítják az adóssal szemben és még a liberális vezetőszemélyiségeket sem kímélik. Egyes szónokok kifogásolták, hogy a program megelégszik az ország nyomoruságos helyzetének feltáráásával anélkül, hogy ismertetné azokat a módosításokat, amelyek révén a liberális párt a helyzetet orvosolni tudja. A program meg sem emlíkszik a mezőgazdasági hitelintézetről. A külföldi tőkével való közreműködéssel kapcsolatosan is súlyos panaszok merültek fel a manifesztum ellen, amely távol-

ról sem szögezi le precizen és érthetően a liberális párt álláspontját. Ugyanakkor felemlítették, hogy míg a program a komoly külföldi tőkével való együttműködés lehetőségéről beszél homályos szavakban, addig a király elé terjesztendő memorandum azt állítja, hogy a nemzeti parasztpárti kormány által megszavazott bányatörvény „idegenek kezére adta az országot”. Végül akadtak egyesek, akik kijelentették, hogy nem tartják oportúnusnak gyűlések rendezését, mert a manifesztum semmi újat és főleg semmi olyant nem tartalmaz, amivel a liberális vezetők propagandát kezdhethnének a falvakban.

Meg kell hódítani az országot!

Voltak olyanok is, akik viszont azt hangoztatták, hogy az ország a liberális pártot követeli a hatalomra, amelyet éppen ezért sürgősen meg kell hódítani. Botez jassii szenátor esillapítani igyekezett ezeknek a felszólalóknak a harsány kedvét, emlékeztetve arra, hogy a jelenlegi politikai konstelláció távolról sem jogosít fel ilyen vérmes reményekre. Ehhez a kérdéshez Bratianu Vintila is hozzászólt. Kijelentette, hogy a liberális pártnak el kell készülnie arra a pillanatra, midőn hozzá fognak fordulni. Hogy ez mikor fog megtörténni, az nem a pártra, hanem azokra tartozik, akik az ország sorsának irányítását kezükben tartják.

A liberális párt doyenje kérdez...

Leonte Moldovanu, az örökös brai-lai liberális miniszterjelölt erre a következő kijelentést tette:

— Mi megtettük a magunk kötelességét. Az országot meghódítottuk. A hatalomhoz azonban egy másik tényezőre, a koronára is szükség van. Ezen a téren mit fog csinálni Bratianu ur?

A kérdés igen kinosan hatott. Bratianu Vintila jónak látta nem válaszolni.

Ilyen a valódi Pyramidon tabletták csomagolása. Óvakodjék a hamisítványoktól és a silány pótszerektől!

rendbontók ellen a legnagyobb szigorral és erélyes eszközök igénybevételevel fog eljárni.

MÁRTONFFY GYULA
szűcs és szőrme üzletét!
(Azelőtt Mártonffy Testvérek) a C'u, Piața Unirii 20 szám alól Strada Memorandului (Unió-ucca) 6 szám alá helyezte át.
Dus választékban áll b. vevőim rendelkezésére a legújabb divat szerint készült szőrme-áru raktáram. — Arum a legjobb minőségű kül- és bel-földi anyagból izléses kivitelben készülnek. — Megrendelések, átalakítások és javítások leggyorsabban, legjobb kivitelben, szolid árak mellett eszközöltetnek.
Saison kezdetére való tekintettel áraimból 20 százalék kedvezményt adok
Mielőtt szőrme szükségletét beszerezné, áruiról és azoknak szolid árairol kérem meggyőződni

HIREK

As Uj Kelet az egyetemess erdelyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegl Ernő, Hotel Imperial
Cikkjeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Németországban állir terjedt el Curtius meggyilkolásáról. Berlinből jelentik: Tegnapi este félreértés folytán Németországban több helyütt az a rémhír terjedt el, hogy Curtius meggyilkolták. A rémhír a rádió egy hangjátékából vette eredetét, melynek szerzője a következő címet adta: — Meggyilkolták a külügyminisztert. A darabot a rádió tegnap közvetítette és a hallgatók egy része csak a címet hallotta és mindenféle terjesztette a hírt. Curtius Geniben mosolyogva fogadta az újságírókat és személyesen bizonyította nekik életbenlétét.

Két tehergőzös összeütközött Gdingen lengyel kikötőben. Varsóból jelentik: Gdingen Keleti tengeri lengyel kikötő előtt két tehergőzös összeütközött. Egyik gőzös súlyos helyzetbe került és elsüllyedés előtt áll. Segélyhadjók tettek ki a tengerre, hogy a lehetőséghez képest a hajó értékes rakományát megmentsék.

Debrecenben kigyulladt a református kollégium. Budapestről jelentik: Ma reggel Debrecenben kigyulladt a református kollégium keleti oldalának tetőzete. Attól tartottak, hogy az épületszárnyon elhelyezett könyvtárba is átterjed a tűz s ezért nagy apparátussal fogtak az oltáshoz. A tüzoltóság három órai munkával eloltotta a tüzet. Valószínű, hogy eldobott cigarettavég, vagy rövidzárlat volt a tűz okozója.

Lemondott a török kormány. Angorából jelentik: Izmet pasa, a török kormány miniszterelnöke beadta lemondását. Kemal pasa köztársasági elnök a lemondást elfogadta, de egyben megbizta a lemondott kormányt, az ügyek továbbvitelével. A kormány lemondása összefügg azokkal a nehézségekkel, amelyek lehetetlenné tették az újjaépítés tervének minden vonalon való érvényesítését.

Minisztertanács foglalkozott Lengyelországban az orosz repülők határsértésével. Varsóból jelentik: Az orosz repülők által elkövetett határsértések ügyében a kormány tegnap minisztertanácsra ült össze, amelyen Zaleszkin kívül az összes miniszterek részt vettek. Megtárgyalták az e tárgyban kézhezvett orosz jegyzéket s azt határozták, hogy a vizsgálatot megindítják. A jegyzék másolatát elküldötték Genfbe Zaleszkinnek. A továbbiakban a minisztertanács a keletgaliciai zavargások ügyével foglalkozott és meghallgatta az újabb érkeztet jelentéseket.

Orvosi hír. Dr. Szinétár László, a Lengyel-szanatórium röntgenológusa rendelt tüdőbetegeknek, mesterséges légmell kezelést. Délelőtt 10—11-ig, délután 3—5-ig. Calea Regele Ferdinand 30. I. em. Széki-palota.

Arne Borg ausztráliai turnéra indult. Londonból jelentik: Sydneyből jelentik, hogy Arne Borg legközelebb ausztráliai turnéra kezd. A versenyek rendezői tervbe vették Johnny Weissmüller meghívását is s így a világ két legjobb, most már professzionista uszója ugyanazon a versenyen és ugyanazon a tavon is találkozhat.

Súlyos autókarambol egy amerikai városban. Newyorkból jelentik: Iowa államban, Clarinda közelében, két luxusautó összeütközött. A karambolnak négy halottja és két súlyos sebesültje van. Az áldozatok között van két magasrangú állami főtisztviselő is.

A kolozsvári Magánalkalmazottak tiltakozó nagygyűlése. A kolozsvári Magánalkalmazott Szakszervezet vasárnap, szeptember 28-án, délelőtt 11 órakor a szervezet Str. Cogălniceanu (Farkas uca) 7. szám alatti helyiségében tiltakozó nagygyűlést tart az üzletek esti zárójának meghosszabbítása és a vasárnapi munkaszünet felfüggesztésének terve ellen, melynek megvalósítására az összes érdekeltek már hónapokkal ezelőtt erőteljes akciót kezdtek. Minden magánalkalmazott, aki tudja, hogy mit jelent az esti pihenő és a vasárnapi munkaszünet eldobása, okvetlenül részt vesz tiltakozó nagygyűlésünkön. A vezetőség.

Epítsük fel a leégett zsidó Borsát!

Mai kimutatásunkat itt adjuk:

Orsova:

Scheinberger Hugó	500 lej
Dr. Schwartz Teodor	500 "
Reicher Márkus	400 "
Blöch Alexander	300 "
Nobel Mór	300 "
Strausz Béla	300 "
Vass Andor	200 "
Tvári bank orsovai fiók	150 "
Eckstein Emil	100 "
Máthé Györgyné	100 "
Teichner Franz	100 "
Teichner Paul	100 "
Berkovics Eugén	100 "
Dreichlinger Fritz	100 "
Eilender Fritz	100 "
Marton Sándor	100 "
Marton Gyula	100 "
Marton Károly	100 "
Dr. Radó Bernát	100 "
Spiller Béla	100 "
Teichner Béla	100 "
Weisz József	100 "
Kaufmann & Cie	100 "
Többek	485 "

Cluj:

Generala Biztosító	1.500 lej
Goldmann Jenő	1.000 "
Hirsch & Klein	1.000 "

Arad:

Ort. Izr. Hitközség	20.000 lej
---------------------	------------

Căprești-Soroca:

Rabbi David Caplevatchi	6.100 lej
-------------------------	-----------

Bst.-Mihály:

Izraelita Hitközség	2.500 lej
---------------------	-----------

Gyula:

Rotschild Sándor	300 "
Rosenwasser Lajos	250 "
Steinberger Emil	200 "
Hirsch Samuel	200 "
Kohn Mór	200 "
Schreiber Emil	150 "
Káhn Izidor	125 "
Bieber Dávid	100 "
Lebovics Izidor	100 "
Herz József	100 "
Lusztig Mór	100 "
Lebovics Miksa	100 "
Rosenberger József	100 "
Dr. Faludi Mór	100 "
Dr. Weisz Vilmos	100 "
József Hermann	100 "
Biedermann M.	100 "
Rosenberger Sándor	100 "
Többek	815 "

Összesen:	40.025 lej
Eddig kimutatva:	1.444.150 lej
Gyűjt. eddigi összege:	1.484.175 lej

Az osztrák kormányválság és Hitler felségárulási pere miatt újabb fekete napja volt a newyorki tőzsdének

Newyork, szeptember 26. Az értéktőzsdének újabb fekete napja volt. Az összes értékek zuhanásszerűen estek és további áresésekre van kilátás. Kedvezőtlenül befolyásolta a tőzsdét Adolf Hitler leipzig-i főtárgyalási vallomása

és az osztrák kormányválság. Gazdasági körök az újabb árfolyamvesztéseket több, mint egy milliárd dollárra becsülik. Egyre általánosabb az óhaj, hogy a kormány tőzsdereformot készítsen elő.

Hétfőn teszik közzé a német választások hivatalos eredményét

Incidens a nemzeti szocialisták és a német nemzetiek között a képviselők elhelyezése miatt

Berlin, szeptember 26. A szeptember 14-i parlamenti választások hivatalos és végleges eredményét hétfőn délután teszik közzé. Az eredményt a birodalmi választási bizottság állította össze. Ebből az eredményből fog vélegesen kiderülni, hogy melyik párt hány mandátumhoz jutott. Az ideiglenes eredmények valószínűleg részben módosulni fognak.

Kedden pártközi konferenciára gyűltek össze a parlamenti frakciók vezetői, hogy megbeszéljék a képviselők elhelyezését az új birodalmi gyűlésen. A konferencián érdekes összetűzés támadt a nemzeti szocialisták és a német nemzetiek között.

Hergt német nemzeti párti képviselő a legszélső jobboldali üléseket a német nemzetiek számára követelte, dr. Frick turingiai belügyminiszter viszont azt követelte, hogy a legszélső jobboldali üléseket a nemzeti szocialisták kapják és ezt a követelést azzal indokolta, hogy a legjobboldali párt a nemzeti szocialista párt frakciója.

A nemzeti szocialisták követelését a pártközi konferencia végül is teljesítette és így az új birodalmi gyűlésen a szélső jobboldalon a nemzeti szocialisták foglalnak helyet, feltéve, hogy a „vének tanácsa” is magáévá teszi a pártközi konferencia elhatározását.

Kiujultak a harcok a törökök és a kurdok között. Londonból jelentik: Konstantinápolyból jelentik, hogy az Ararat környékén a törökök és a kurdok között a harcok kiujultak. A török kormány átesoportosította határszéli haderejét és most újult erővel megkezdheti a hadműveleteket a kurdok ellen.

Felhívás a Haggibor tornászaihoz. A Haggibor tornász-szakosztálya ezúton hozza a tagok tudomására, hogy a tornaórák október 7-ével kezdetüket vesztik a református kollégiumban. A tornaórák minden kedden és csütörtökön este 7 órakor kezdődnek. Új tagok a tornaórák tartama alatt ugyanott jelentkezhetnek.

A Ceire Aguda oktató kurzusai. A Ceire Aguda kolozsvári helyicsoportja közhírré teszi, hogy ezentúl naponta este 8 órakor a Talmud-előadás után, szombat és vasárnap délután pedig délutáni négy órától kezdve díjmentes oktatásban részesítik a szegénysorsú tanoncokat, vagy egyéb fiatalokat. Tanítási anyag: Biblia és Rasi. A tizenharmadik évforduló előtti ifjakat bármilyen szónoklatra készíti elő, a tefilin használatára és egyéb fontos ritusbeli teendőkre. Főlkéretnek a szülők és mesterek, hogy minél nagyobb számban küldjék tanoncaikat az előadásokra. A Ceire Aguda vezetősége (Str. Berthelot, Eötvös uca 9. sz.)

Mesedélután. Szeptember 28-án, vasárnap délután 4 órakor a róm. kath. gimnázium termében (Farkas uca 2.), Sebastyén bácsi műsoros mesedélután rendez. Réthelyi néni mesél a jó gyermeknek. Sebastyén bácsi új műsora keretében be fogja mutatni táncoló és akrobata babáit. Belépődíj 10 lej.

A Kishitelbank és Takarékpénztár r. t. Cluj, tisztelettel közli t. ügyfeivel, hogy mindazon szabad, (látraszó) betéteknél, melyek kamatlába 6 százaléknál magasabb, a kamatlábat 1 százalékkal leszállítja. Ennek hatálya október 31-én veszi kezdetét. Az igazgatóság.

Eljegyzés. Izrael Irénke Vintul de jos (Alvine) és Wolf Emanuel Targu-Mures jegyesek.

Értesítés. Valcaul de jos —Alsó-Valkó községben (utolsó állomás Nusfalau—Szilágnagyfalu) a folyó évi öszi országos vásár szeptember 29 és 30-án lesz megtartva. 29-én állatvásár, 30-án a kirakóvásár.

Elhalasztják a kolozsvári ortodox zsidó hitközség taggyűlését. A kolozsvári ortodox zsidó hitközség szeptember 28-ára egybehívott választási gyűlését a vezetőség közbejött technikai okok miatt nem tartják meg. A közgyűlés későbbi időpontját meghívókon és hírlapi közléssel fogják az érdekeltek tudomására adni.

Halálzásas hetvenöt méter magasságból. Newyorkból jelentik: Terry amerikai akrobata a Hudson-hídról hetvenöt méter magasságból a folyóba ugrott. Hogy függőlegesen essen, egy vitorlavásznat tartott maga felett. Az újraszrosszul sikerült, mert az akrobata hassal esett a vízbe és meghalt. A rendőrség letartóztatta az akrobata barátját, aki rendezője volt a halállal végződő ugrásnak.

Véres szerelmi dráma Párizs előkelő negyedében. Párizsból jelentik: Véres féltékenységi dráma játszódott le tegnap este Párizs egyik előkelő negyedében. Odetta Montero, egy párizsi revüszínház csodaszép táncosnője éppen eltávozott orvosának lakásáról és amikor régi szeretőjének, egy francia kereskedelmi tengerészisztnak háza elé ért, az megállította őt és heves szemrenyvásokkal illette. A vitatkozás hevében a tengerészisztnak előrántotta revolverét és több lövést adott le a táncosnőre, azután pedig maga ellen fordította a fegyvert. Mindeketűjüket halálos sérülésekkel szállították kórházba.

Merész rablótámadás egy hamburgi üzletben. Hamburgból jelentik: Egy hamburgi nagy kereskedő cég tulajdonosa üzletében éppen a postát rendezte, amikor belépett egy álarcos férfi és revolverrel a kezében kényszerítette az alkalmazottakat kezük feltartására. Ezután még négy rabló jelent meg a helyiségben, akik megkötözték áldozataikat, azután pedig kirabolták a kereskedő pénztárát. A rablók valamennyien fiatalberek voltak.

Meghalt egy amerikai milliomas. Newyorkból jelentik: Henry Phipps, az ismert multimilliomas és nagy emberbarát tegnap kilencvenéves korában meghalt. Phipps, aki 275 millió dollár vagyon felett rendelkezett, hosszú ideig Carnegie társa volt.

Ha a dohánygyári tisztviselő felcsap erkölcsrészre az utelkiviek. Corcea Alexandru, a kolozsvári dohánygyár tisztviselője 24-én este a Feleki uton setat. Seta közben szembetalakozott egy idősebb kolozsvári lakossal, aki egy natanabb leany tarsasagaban volt. A dohánygyári tisztviselő váratlanul a szeremes par elé toppant és detektivnek adta ki magát, felszólította őket, hogy igazolják magukat. A férfi, akinek a nevet a rendőrség diszkrecióból nem közli a nyilvánossággal, titakozott a molesztálás ellen, mire Corcea úgy összeverte, hogy a szerencsétlen megsüketült. Ugyanakkor az alkalmi detektiv kijelentette, hogy a leanyt letartóztatja és beviszi a rendőrségre. Eki is hurcolta magával, de nem a rendőrségre, hanem a zsidó temető irányába és erőszakot követett el ellene. Az egész kaland úgy pattant ki, hogy a jelenetnek véletlenül szemtanúja akadt, aki felismerte a garázdalkodó Corceát és jelentést tett a rendőrségben, amely ma idézte be a fiatalbembert és kihallgatása után azonnal le is tartóztatta.

Felrobban a vagon, ha a katona fázik. Máté György és Berchisan János, a szamosalvi repülőosztag két kőzkatonája állott pntekenke deléltől a hatodik hedtest hadbírosaga előtt szolgálati hanyagság vádjára alatt. A két katona a napokban lezajlott baneasi repülőverseny alkalmából azt a megbízást kapta, hogy egy félig üres és részben telt benzines hordókkal megrakott vagonot kísérjenek haza Bukarestből Kolozsvárra. A két katona vonatja este érkezett meg a tövisi állomásra. Hűvös volt az idő és a katonák valahonnan egy vasuti lámpást keritettek, hogy a sötét vagonban megkeressék a kőpenyűket. Keresés közben az egyik benzineshordó felrobbanott és az egész vagon a tűz martaléka lett. Ezért kerültek a hadbíroság elé, amely felmentette őket.

Öngyilkos akart lenni, mert nem engedték újabb pótvizsgára. Pénteken délebb egy eddig ismeretlen nevű deszt hetedik gimnázista jelent meg a kolozsvári tanügyi felügyelőségél és azt kérte, hogy mután a pótvizsgán megbotkolt, engedjék meg, hogy még egyszer levizsgázhasson. Amikor az illetékes osztályvezető közölte vele, hogy kérés nem teljesíthető, a fiatalbembert kést rántott elő és mellbeszurta magát. A szobában tartózkodó tisztviselők rárohantak és kicsavarták kezéből a kést, amelyet csak könnyebb sebet ejtett a diákon. A nagy tumultusban a fiatalbembert eltűnt az inspektorátus épületéből. Mitan személyleírását sem tudták megadni, rendőrség megindította a nyomozást, mert attól tartanak, hogy a diák újabb öngyilkossági kísérletet követett el.

Párizs bünténn minalisz ad gond lekmeny izomemb tett el Impera Leprince francia család, családé, gyógysze állami h ugyanez ra is, ha fiatalbemb végzése u fejezések edesanyja a család volt tiszt polgári m hanem eh tette el a zsebpénzü zóival és a tor név a végzett és téit. Két é Beogradba kedett az e lépő zeneb and Partne Ettől kezd velük és h szerződést. ség volt, p nevű franc mélyült a b te észre, — venni — ho tulajdonképp Csaknem l do együttlé az artistaéle nóan visszat örült a megt teljesítette a valami új el is kínálkoz adó lett egy az anyja meg Maurice Lepr mivel nem é tartotta alka üzletvezetőjét Alig kezdte az új pályán benne a régi s tehát a két hozzá és ő go is történt és baráti együtte pan, amikor a két barát egy szomszédok lö raktárból, ma dultán szaladt gatottan mond tisztogatás köz és Bailliez meg gitség érkezett, a golyó éppen ságok elfogadta lát és napirend lott. Néhány h Leprince nőül v Ettől kezdve novabb minden. zomban várta Storm, az üzletv sökötli kinozva aza a lakására tán másnap me ekélyt állapított Néhány nap m eglepetésre Sto tt Leprince el. Eg, hogy a férj az özvegy hos zsgalóbiró elő vetkezőket adt Amikor a férj lala napján, üz szerencsétlenség gállapította, h etlen baleset. ből ugyanis h y hüvelye, ma

Vigyázat! Mindnyájunkat érhet baleset! Vigyázat!

Megütheli Ön is az 1 millió Lei főnyereményt,

Folyószámla cluji „Albina“ Banknál

Vidéki megrendeléseket 117 lej előzetes beküldése ellenében a Központi Sorsjegyroda Cluj, Str. Memorandului 16 szám gyorsan szétküldi.

Két halott rejtélye

Artistaszerelem kettős gyilkossággal

nöt méter magas-jelentik: Terry Hudson-hídról hetéből a folyóba ug-sen essen, egy vi-haga felett. Az ag-mert az akrobata meghalt. A rend-akrobata barátját, halállal végződő

dráma Párizs elő-zsból jelentik: Vé-ama játszódtott le-gyik előkelő negye-ro, egy párizsi re-táncosnője éppen lakásáról és ami-k, egy francia ke-ztisztnak háza élé-ot és heves szemre-A vitatkozás hev-élorántotta revol-adott le a táncos-ga ellen fordította-ttőjüket halalos sé-ak kórházba.

adás egy hambur-gból jelentik: Egy-skedőcég tulajdono-a postát rendezte-álaros férfi és re-kényszerítette az-ük feltartására. Ez-ló jelent meg a he-gkötöztek áldozatai-rabolták a kereske-áblók valamennyien-k.

amerikai milliomos.-: Henry Phipps, az-os és nagy ember-nevenéves korában-ki 275 millió dollár-lkezett, hosszú ideig

gyári tisztviselő fel-eu detektivnek. Cor-kolozsvári dohány-4-en este a Felek-ozben szembetalako-ozsvári lakossai, aki-ly társaságban volt-sztviselő varatlanl-toppant és detektiv-zeiszlította őket-gukat. A terri, aki-dorség diszkrecióból-nossággal, tiltakozott-ly, mire Corcea ugy-szerencsétlen ember-erensen megkütiit-kami detektiv kije-nyant letartoztatja és-gre. El is hurcolta ma-rendorségre, hanem a-raba és eroszakot kö-az egész kaland ugy-jelenetnek véletlenül-aki teismerte a ga-ut és jelentést tett a-y ma idézte be a lia-igatasa után azonnal

Alig kezdte meg működését Leprince az új pályán, amikor újra feltámadt benne a régi szerelem Hedvig iránt. Irt tehát a két artistának, hogy jöjjenek hozzá és ő gondoskodik fog róluk. Így is történt és újra tovább folyt a szoros baráti együttélés harmasban. Egy nap, amikor az üzletvezető elutazott, a két barát egyedül volt az üzletben, a szomszédok lövést hallottak a fegyverraktárból, majd pillanatok múlva fel-dultan szaladt ki onnan Leprince és izgatottan mondta, hogy barátja kezében tisztogatás közben elsült egy revolver és Bailliez megsebesült. Mire orvosi segítség érkezett, az artista már meghalt; a golyó éppen a szívébe talált. A hatóságok elfogadták Leprince magyarázatát és napirendre tértek a haláleset fölött. Néhány hónappal később Maurice Leprince nőül vette Hedviget.

Ettől kezdve látszólag rendben folyt tovább minden. Ez év augusztus 20-án azonban váratlan esemény történt. Storm, az üzletvezető heves gyomorgör-söktől kinezva félig eszméletlenül tért haza a lakására, ahol borzalmas kínok után másnap meghalt. Az orvosok bél-ekélyt állapítottak meg a halál okául.

Néhány nap múlva azonban általános meglepetésre Storm özvegye feljelentést tett Leprince ellen, akit azzal vádolt meg, hogy a férjét megmérgezte. Az özvegy hosszas vallomást tett a bíróságnak, amelynek során a vádokat elutasította. Amikor a férje februárban, Bailliez halála napján, üzleti útjáról hazatért és megállapította, hogy nem történhetett benne baleset. A halált okozó revolvérrel ugyanis hiányzott a kilőtt töltény hüvelye, már pedig a halálosan

sebesült embernek nem lehetett annyi ereje, hogy a tölténytáskát kinyissa. Kétségtelen volt tehát, hogy gyilkosság történt és a gyilkos nem lehet más, mint az üzlet tulajdonosa, Leprince. Ezt a feltevést különösen valószínűvé tette a fiatalember nagy szerelme Hedvig iránt, akit így akart szabadabbá tenni partnerétől. Eszrevételeit közölte is Leprince-vel, aki ettől kezdve gyűlölte az üzletvezetőjét, de félt is tőle. Ezért nem bocsátotta el az állásából, az öreg pedig nem tett feljelentést, mert nem akarta állását elveszíteni.

Igy éltek együtt a közös titoktól ösz-szekapcsolva, feszült viszonyban. Storm állandóan rettegett és többizében mondia a feleségének, hogy fél Leprince bosszu-jától. Két ízben valóban meg is kísé-relte az üzlettulajdonos, hogy Stormot megmérgezze, azonban a mérgezésnek heves rosszulleten kívül nem lett más következménye. Most, a harmadik eset-nél, Storm a halalos ágyán közölte a feleségével, hogy Leprince újra meg-mérgezte és kérte az asszonyt, hogy álljon bosszút a haláláért.

A hatóságok most elrendelték a holt-test exhumálását, hogy a mérgezési vád alaposágáról meggyőződjenek, de Lep-rince egyelőre még szabadlában várja a törvényszéki vegyészek véleményét.

azonban kényszerítették a pékeket az-árak leszállítására. A Bánátban is a tar-tományi igazgatóság a napokban hívta fel a hatáskörébe tartozó árvizsgálóbi-zottságokat, hogy a kenyérrakát szál-lítsák le. Szatmáron ugyancsak mérsé-kelték a kenyér és liszt árát és így októ-ber elsejétől valószínűleg Kolozsváron is olcsóbb lesz a liszt és a kenyér. A város kenyérellátása körül azonban Ko-lozsváron esetleg más zavarok lesznek a sütőmunkások kollektívszerveződése miatt amelyet a munkaadók hír szerint nem akarnak meghosszabbítani, vagy leg-alább is nem az eddigi feltételek mel-lett. Az ügyben a munkaügyi inspekto-rátus még szeptember 18-ra tüzte ki a tárgyalást, de azon a munkaadók nem jelentek meg és így nem lehetetlen, hogy a sütőipari munkások a napokban sztrájkba lépnek.

A vasárnapi munkaszünet enyhíté-s-re van kilátás. Bukarestből jelentik: A romániai Kereskedelmi és Iparkama-rák Országos Szövetségének elnöksége tegnap újabb gyűlést tartott, amelyen az adóreformon kívül a vámtarifa kö-zéértékének leszállítását tárgyalják, minthogy a középérték jelenleg igen ma-gas. Az értekezlet tudomásul vette, hogy a pénzügyminiszter már október 1-től kezdve a szén, fa és petróleumter-mékek középértékének lényeges leszállí-tását vette tervbe. A vasárnapi munka-szünetről szóló törvény módosítása ké-pezte az értekezlet másik fontos tár-gyát. A belügyminiszter ugyanis meg-kereste a szövetséget, mondjon véle-ményt, nem lenne-e célszerű, ha a va-sárnap tartamára az élelmiszer eladá-sal foglalkozó üzemek záróráját leg-alább délelőtti kért órára felfüggesz-te-nék. A belügyminiszter ugyanis azon a véleményen van, hogy a kereskedők ne-héz helyzetben indokoltá tenné a munka-szüneti törvénynek ezirányú módosítá-sát, mert a vasárnapi munkaszünet fel-függesztése némileg fellendít-né az üz-letek forgalmát. A kamarák szövetsége erre a kérdésre azt a választ adta, hogy két évvel ezelőtt is javasolta a munka-szüneti törvénynek ily irányú módosítá-sát és ehhez az állásponthoz most is ra-gaszkodik. Ezután az adóreform nyak reformjának kérdése került szóba. Egy bizottságot küldöttek ki, hogy végleges javaslatot készítsen el.

Anton Rosenzweig Cluj
Héber könyvek
gyapju és selyemtalleszek
nagykereskedése. — Gyári árak!

Glasner Simon, Cluj
Str. Tud. Vladimirescu 17.

Jaroszláv Hasek:
Infanterist Svejik
Viszontagságai a nagy háboruban I.

A világháború egyetlen humoros, szatirikus regénye, amely méltán so-rakozik világhíradalom halhatatlanná vált humoros művei közé. Három film és több színdarab készült ebből a re-gényből, amelyben Svejik, aki olyan bolond, hogy már bölcsnek is elme-het, mond véleményt emberekről, in-tézményekről, de úgy, hogy a könny buggyan ki a kacagástól. Ara 95 lej. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

KÖZGAZDASÁG

Január elsejéig működhetnek a gabonaszeszgyárak italmérései

Csak borból szabad pálinkát főzniök az üstulajdonosoknak

Bucuresti—Bukarest, szeptember 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminisztériumnak tudomására jutott, hogy egyes bormerelő üstulajdonosok szőlőből akarnak pálinkát főzni. Tekintettel arra, hogy a szesztörvény első szakasza értelmében a szőlőt először borból köteles a termelő átalakítani és csak a kész borból párolhat pálinkát, a közvetlen főzéssel az üstulajdonosok megkárosítanak az államot a bor után járó illetékekkel. Erre való tekintettel a minisztérium felszólította a pénzügy-igazgatóságokat, hogy utasítsák alant szakszervezeteket az üsttel történő pálinka-főzés fokozott ellenőrzésére és ott, ahol megállapítják, hogy közvetlenül szőlő-ből főznek pálinkát, kihágási jegyző-könyvet vegyenek fel az esetről és az

illetéket az esedékes borilleték kétsze-resével, valamint az áru elkobzásával, visszaesőknél pedig az illeték három-szorosával büntessék meg.

A visszaélések elkerülése érdekében a minisztérium rendelete kötelezi a pénzügyigazgatóságokat, hogy a tör-vény megjelölt intézkedéseit hirdetm-nyekben hozzák a lakosság tudomására. A pénzügyigazgatóságok egyébként megegy közzétették a július 5-én kelt 201.506 számú távirati rendelet ki-egészítéseként közlik velük, hogy a gabonaszeszgyárak kiesinybeni és nagy-bani kiméréseinek működését 1931 ja-nuár elsejéig engedélyezte a minisz-térium.

A házaló szövetegynökök ellen. Teg-nap este az ipartestület helyiségében együttes értekezletet tartottak a kolozs-vári szabómesterek és férfiruha-szövet-kereskedők. Eddig egymással állottak szemben, de most összehozta őket a kö-zös érdek: Házaló kereskedők angol szövet címén selejtes minőségű, állító-lag temesvári forrásból származó szö-vevekkel árasztották el a várost, meg-rendeléseket vettek fel és beszáptak nemesek a kevésbé hozzáértő közönsé-ge, hanem több esetben a kolozsvári szabómestereket is. Ez a helyzet egyfor-mán sérelmes a szabómesterekre és szö-vetkereskedőkre. Eppen ezért a tegnapi értekezleten elhatározták, hogy a legkö-zzelebbi napokban a a szabómesterek és szövetkereskedők testületileg fogják fel-keresni Moldovan tartományi igazgatót és kérni fogják, adjon ki generális ren-delkezést a tartományi igazgatóság egész területére, hogy az állami hivata-lokból izzék ki a házalókat, tiltsák meg, hogy megrendeléseket vegyenek fel és utasítsa az iparhatóságokat, hogy min-denütt tegyék folyamathba a közönség jóhiszeműségével visszaelő házalók el-len a kihágási eljárást.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

Cluj (Kolozsvár), Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7.

Belételek et előnyös kamat mellett fogad el és rendszerint felmondás nélkül fizet vissza Olcsó kölcsönöket nyújt.

Fiókjai De j, Dicioanmarjin, Alba-Julia, Taroul Mures, Oradea és Timisoara. (Dés, Dicső szentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Temesvár

SAJÁT TOKÉI 143 MILLIÓ LEI

Affiliál intézetei: Torda-aranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. urda (Torda), Alsófe-hérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Aiud (Nagyenyed), Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Odorheiu (Sz. elyudvarhely) és Cristur (Sz.-Keresztur, Szászrégenyvidki Takaré- és Hitel r.-t. Reghin (Szászrégen), Népbank r.-t. Huedi. (B.-hunyd.) Szamosujvár Hitelbank R.-t. Gherla (Ezamosujvár).

Minden bankügyletet legelőnyösebben végez.

Áruraktárai a vasut mellett.

Anton Rosenzweig Cluj
Héber könyvek
gyapju és selyemtalleszek
nagykereskedése. — Gyári árak!

Glasner Simon, Cluj
Str. Tud. Vladimirescu 17.

Jaroszláv Hasek:
Infanterist Svejik
Viszontagságai a nagy háboruban I.

A világháború egyetlen humoros, szatirikus regénye, amely méltán so-rakozik világhíradalom halhatatlanná vált humoros művei közé. Három film és több színdarab készült ebből a re-gényből, amelyben Svejik, aki olyan bolond, hogy már bölcsnek is elme-het, mond véleményt emberekről, in-tézményekről, de úgy, hogy a könny buggyan ki a kacagástól. Ara 95 lej. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN

Színház—Mozi

Végh Sándor hegedüestélye

Csütörtökön este a kat. gimnáziumnak átalakítás alatt álló termében Végh Sándor nyitotta meg a hangverseny-évszaki hegedüestélyét. A mai súlyos gazdasági krízis és a rádió ellenére megtelet a terem, ami azt bizonyítja, hogy a közönség megérezte, hogy új, tehetséges hegedűs fog bemutatkozni. Akik eljöttek, hogy a Hubay mesteriskola legfrissebb hajtásának bemutatkozásánál asszisztáljanak, lelkesen tapsolhattak, mert Végh Sándor játékában muzikalitás és temperamentum van, ezen két fundamentális kelléke a koncertező előadóművésznek. A mesterségbeli készség biztonsága ma már természetesen kell legyen a jó hegedűsnek és így csak regisztrálni kell, hogy a Hubay-Zsolt iskola tisztességesen előkészítette Végh Sándort a koncertpódiumra. Műsora is izléssel volt összeállítva, Hendel A-dur szonátája, Goldmark versenyműve képezte a műsor gerincét. Ez a versenymű az idei Goldmark centenárius alkalmával gyakran volt rádión hallható. Egyike Goldmark legjobb sikerült instrumentális kompozícióinak. Alkalmat ad a hegedűsnek, hogy szívét, temperamentumát és technikai készségét csillogtassa. Végh Sándor biztosan, tisztán és melegen játszotta a művet és az Airnak egyszerű, őszinte eljátszásával azt is bizonyította, hogy stíluszérzéke fejlett. Bach Preludiuma finom volt, fokozva dinamikában és tempóban a tételt az utolsó záró akkordig. A modern darabok közül Zsolt Nándornak két pompás szerzeményét olyan igaz meggyőződéssel, a modern harmóniak iránti érzékkel játszotta, mely korát meghazudtolja. Nagy és őszinte sikere volt Végh Sándornak, amit több ráadásal köszönt meg, de meg is érdemelte, mert egészen kétségtelen, hogy nagy jövője, komoly felkészültségű hegedűs, akiről még hallani fogunk.

A kíséretet ifj. Szabó Géza látta el finoman, muzikálisan. *Igric*

Alexander Moissi szindarabot ír

Berlin, szeptember 26. Megírták a lapok, hogy Moissi, a világhírű színész drámát ír. A szindarab témájáról Alexander Moissi mindössze annyit árult el, hogy vidám tónusú és olyan történeti alap körül lejtőzött eseményeket dolgoz fel, amelyeket igen sok változatban már színrehoztak. Moissi életének erről a váratlan szenzációjáról a következőket mondotta:

— A darabra Reinhardtnek van természetesen előjoga, annál is inkább, minthogy a „professzor” ösztöklét a darabíráshoz.

— Megmutatta már a darabot valakinek?

— A darabot még nem készítettem el, azonban néhány berlini kritikusnak megmutattam a két első felvonást. Olyanoknak, akik nem tudnak lelkesedni, hanem a legobjektivebb megítélésel szoktak írni és szólni a premiérrekről. El voltam készülve tehát a kritikára. Sok elismerést nem kaptam tőlük, ehelyett igen értékes utmutást adtak, különösen a darab történeti színezésére vonatkozólag.

— Sokat dolgozott a darab előkészítésén?

— Összeszámoltam: ötven jegyzetet készítettem és csak azután ültem neki az írásnak. Mondanom sem kell, hogy a jegyzetek közül egyetlenegyét sem használtam fel. Már voltak párbeszédek, amik azonban egyszerűen kimaradtak. Egészen különös törvényei vannak az írásnak. A dolgok egymásba fonódnak, új viziók lépnek előtérbe, amelyekbe az előbbi elgondolások ritkán illeszthetők bele. Nem előkészület és nem előre elintéztet diszpozíció után sikerül egy-egy írás. Az írásnak valóban köze van ahhoz az ugynevezett „isten-i sugalmazáshoz”, ahogy

azt a régiek mondták. Goethe tudvalevőleg Hermannját egy éjszaka írta és pedig olyképpen, hogy egyetlen betűt sem „simitott” rajta.

— Nem gondolja, hogy Ön már sokkal régebben színész, semhogy a művészetnek másik területén, az írón tudna valami nagyot alkotni?

— Ezen nem gondolkodtam, de nem is kívánok tépelődni rajta. Ha írói képesség adatott nekem, akkor én azt egyéniségem kiélése érdekében fogom kiaknázni. Elvégre nem látom be, miért nem közölhetném magamat másban is, mint a mimika, a beszéd és a taglejtés művészetében. Gondoljon csak Shakespeare-re és Voltairre. Ők is színészek voltak és egyben írók. Nem hiszem, hogy egyik mesterségük a másik rovására ment volna.

— Őnek nagy szerepe van a darabban?

— Annyira mégis színész vagyok, hogy a darabnak karakterét én adjam és pedig igen jelentős szereppel. Ugy vélem azonban, hogy az én zsáneremben játszó színésznek hálás szerepe lesz.

Azt a hirt, hogy a darab sikere esetén Moissi megvált a színháztól, a híres színművész a leghatározottabban cáfolta. „Amíg élek, a színpadon akarom éneket kiélni” — mondotta.

A Román Opera műsora

Vasárnap, 1930 szeptember 28 (este):
Az afrikai nő.

A Magyar Színház irodájának közleménye

BANKY VILMA — NAPCSOKOLTA LEÁNY

A Magyar Színház hangos, beszélő attrakciója.

A színházak és mozik legveszedelmesebb napján, pénteken is oly szép számú közönség nézte végig Banky Vilma attrakciós filmjét, a „Napsókolta leány”-t, hogy a mozgó vezetősége lépéseket tett aziránt, hogy a filmet ne szombaton játssza utóljára, hanem azt még vasárnapra is műsoron tarthassa, ami ugyan, tekintettel arra, hogy a „Napsókolta leány” vasárnap már más város mozgóházán van lekövetve, csakis nagyobb anyagi áldozatok árán lesz keresztül vihető, hajlandó ezt az anyagi áldozatot is megfizetni, csak hogy közönsége óhajának eleget tehesen.

Vasárnap délelőtt 11 órakor: Kacagó-orkán a Magyar Színházban.

Vasárnap délelőtt 11 órakor a Magyar Színházban „Kacagó délelőtt”. Ugyanis a Magyar Színház ezen megszokott rendes vasárnap délelőtti matinéján ezúttal csak burleszek kerülnek vetítésre. Műsoron lesz 6 kétfelvonásos amerikai burlesz a legjavából, szíval kétórás kacagás fog harsogni a Magyar Színház tágas nézőterén. Helyárak 15 és 10 lej.

DAL A BOLDOGSÁGRÓL.

A Magyar Színház legközelebbi mozi-műsorán az évad legbájosabb cselekmé-

nyű, legszebb zenéjű szerelmi története, a „Dal a boldogságról” kerül bemutatásra, a főszerepekben: Evelin Holt, Wilhelm Dieterle és Herald Paulsen. A film gazdagon el van látva a legszebb ének-és zeneszámokkal, amelyeknek szerzője a kiváló francia operetteíró, Jean Gilbert.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MŰSORA

Szombaton 3, 5, 7 és este 9 órakor: „A napsókolta leány”.

RADIO MŰSOR

Idő: Középeurópa

SZOMBAT, SZEPTEMBER 27.

Bukarest. 12: Grammfón. — 12.30: Hírek, tőzsde, időjelzés, időjárás, grammfón. 15.30: Rádiózenekar. — 16.30: Csellóhangverseny. 17: Zenekar, könnyű és román zene. — 18.30: Felolvasás. 18.45: Hírek, időjelzés. — 19: Grammfón. 19.40: Rádiógyetem. 20: Donizetti: Lammormoori Lucia e. operája.

Budapest. 9.15: A m. kir. 1. honvédelgyalozzred zenekarának hangversenye. Dr. Schemmel Emilné: Magyar honban. Fricsay: Erzsébet főhercegnő. Verdi: Nabukodonozor. Wagner: Rienzi — ábránd. Popy: Venise. Lincke: Frareuther Porzellanpüppchen. Komzák: Bécsi népdalegyveleg. Bihari-Fricsay: Sétapatolás.

9.30: Hírek.
12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.
12.05: Szalónzenekari hangverseny. Rossini: Tell Vilmos — nyitány. — Strauss: Tavasz hangok — keringő. D'Albert: A hegyek alján — ábránd. Jakobi: Sybill — egyveleg. Bertha: Napkeleti tangó.

12.25: Hírek.
1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.
2.30: Hírek.
4: A Magyar Cserkészszövetség előadása.
4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: Maróthy Akos novellái: 1. Káin 2. Petruska.

5.30: Grammfónhangverseny. Somers: Hungarian Medley. Stolz: Ich will deine Kamerade sein. Morena: Liszt Ferenc emlékére. Ziehrer: Der Fremdenführer. Strauss: Ritter Pasman — csárdás. Jessel: Schwarzwaldmadel. Lehár-Schott: Éva-keringő. Doyle: Mysterios Mose. Myddleton: Die Phantom Brigade. Rotter-Kaper: Auf Wiedersehen.

6.30: Molnár Sándor vidám felolvasása: Viccek. Pesti strandfürdő. Duna parti könyvpiac. Magyar zeneművészek. Felolvasva a szerző.

7: Mit üzen a rádió.
7.30: A Mándits szalónzenekar hangversenye. O. Strauss: Legénybucsu — keringő. Lehár: Hercegisasszony — egyveleg. Stolz: Két keringő a „Szi-

vek szimfóniájá”-ból. Lehár: A cárovics — Volga dal. Ackermanns: Ex-tase poetique.

8.35: Színműelőadás a Studióból. „Egy szegény ifjú története”.

Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.
Majd: Farkas Jenő és cigányzenekarának hangversenye.

Bécs. 20.35: Offenbach: Szép Heléna e. operettje.

Berlin. 19.30: Szórakoztató zene. Breslau. 20.30: Tarka zenészt. Köln. 22.40: Grammfón-jazz. Stuttgart. 21: Filharmonikus hangverseny.

Varsó, Kattovis, Poznan. 20.15: Könyvü zene.

Riga. 21.30: Táncezené.

Milánó. 21.15: Vegyes hangv. Róma. 20.30: Szórakoztató zene. Prága. 19.50: Balajka zene. 21: Fúvószené.

Pozsony. 19: Grammfón. Brünn. 19.30: Gounod: Rómeó és Julia e. operája.

Osló. 23.30: Grammfón táncezené. Toulouse. 21: Operettrészletek, katonazene.

Belgrád. 20.30: Zongorahangv. Ljubljana. 20: Citera, harmonika, dalok.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt

Cluj—Kolozsvar, Piata Unirii No 9

Fiókintézetek: Dej-Dés, Beclean-Beter, Cahul-silvaniei-Szilágyes, Jibou-Zsibó, Záláu-Zilau-Affiliált intézetek; a Nagyenyedi „Kisegítő” Takarékpénztár Rt., Aiud-Nagyenyed és ennek Uioara-Marosujvári fiókjai.

Saját tőkét 60 millió lejt

Foglalkozik a banküzlet minden ágazatával. Átutalások bel- és külföldre legelőnyösebben és legpontosabban eszközöl.

Engedélyezett devizahely.

Apró hirdetések

Figyelem! Zalogházi árverés október hó 6-án Cal. Victoriei 16. és 25. számok alatt. Az árverés napján ujtani nem lehet. — Az igazgatóság.

ÉRTESETÉS

Elvállalom kézimunkáknak montirozását, régi keretek aranyozását és javítását. Estenként állandó kiállítás. Somlyai aranyozó, Str. Iuliu Maniu.

Vegyszeti gyár keres helybeli agilis ügynököt. Garancia szükséges. Ajánlatok Rudolf Mossehoz címzendők „Garancia” jelleggel.

Elsőrangú referenciákkal rendelkező, jó megjelenésű, vallásosan gondolkodó, intelligens zsidó fiatalember

házasodna vagy benősülne

jómódu családba. Megkereséseket kérek diszkréció mellett „Boldog jóvó” jelleggel a lap kiadójába.

Kiadó novemberre 3-4 szobás uccan I. emeleti komfortos lakás. Értekezni 3-5-ig háztulajdonosnál, volt Széchenyi tér 39.

250.000 lej havi forgalmu vas-, fűszert és üvegáru kereskedéshez társ keresetük 200.000 lej tőkével. Bővebb információt a kiadóhivatalban.

Az Uj Kelet f. hó 21-i számában apróhirdetések rovatóban Salamon Aschileul-Mare címmel ellátott apróhirdetésről tudomásom nem volt és nem vettem szakácsnőm két leánya érdekében jogtalanul használat. Salamon Balaschileul-Mare.

Nagyvárad—Kolozsvar közötti vonalon elveszett egy bőr kiegészítő táskával tefilinnel és Pinkaszovits Mózes Berterce pecséttel ellátott imakönyvvel és 4500 drb. üveggövel. Ha valaki tud mással bir e tárgyakról, értesitse f. hó 1. emelet.

Iskolák! Szülők! Tanítók!

Megjelent a Stengel-féle

KOLJEHUDA ALEF-BET

HÉBER-ROMÁN SZÖVEGGEL

Brief Dávid átdolgozásában

Ára 35.— lej

Kapható:

Az UJ KELET könyvosztályában, Cluj

Nyomatott Fraternitas Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomdájában. Cluj, Str. Baron L. Pop 19. Telefon 9.77

XIII EV Cluj—szepl. 5691

Az Uj Kelet és bánat

Cikkünk forrás

Kéziratok és megörz

Köl és ko

A költségmányaok, mint rujnak, amik kinjában. Es minui. Most fizetőktől nem vanni. Azt a miniszterek elvont szamit költségvetés készítették, az lehet többé mindent megígertek az a fenyegettek a a penzugyiga koeficiensuk mot. Nem mevizicio sem tu a romániai a réről.

A Procrusteni. Ezen to lamhatalom u a laborut köv razitáknak va fel a költségzítak, akik m lam emlőjén n. Ha ezek lam edes any lanul állanak a csecsemők, rendelkeznek hogy a saját lyuket. Ezen nyok közepett számára togl ményben tena ne gondoskod havi fizetés, talékok, hat a formájában. A tehát nem is kívül pedig a ujjabb lehetős

Meg kell a kurákat és v rendszernek, szövetkezetek, menyek teljes dil Románia. Vannak maga havi 2-300 e ugyanakkor a rendeltetési h zsebből kell sen adminiszt az elmutt tiz nem kellene a jét azon, hogy dot a költségv nézne ki olya gyan kinéz.

Nem mulik kormány távo Valóságos dé ezzel a kormá lapok szerint a nak számlálva kes — kormá hangoztatják, kodik a hatalo a minisztereln dott és szives is. Bizonyosat mondani. A k kezében van l előre csak an jelenlegi par akarja feloszl

Ha ez igaz, sáról szóló hi tartással kell lasztásokat ne lehet olyan k lyet a jelenle nata ellenére t lescunak voln